PÉNZÜGYMINISZTÉRIUM
TÁMOGATÁSOKAT VIZSGÁLÓ IRODA

TVI
információs füzetek
5.

2001. április

Ezt a kiadványt a Pénzügyminisztérium szervezeti keretein belül működő Támogatásokat Vizsgáló Iroda készítette.
A kiadvány – egyéb, az állami támogatások témájában fontos információkkal együtt – elérhető a Támogatásokat Vizsgáló Iroda honlapján (http://www.meh.hu/PM/TVI).
Szerkesztő: Hargita Eszter
Lezárva: 2001. április
Kérjük az anyaggal kapcsolatban észrevételeit, kérdéseit jelezze a Támogatásokat Vizsgáló Irodának.

A Támogatásokat Vizsgáló Iroda

Vargha Ágnes	**főcsoportfőnök**
Hargita Eszter	osztályvezető
dr. Kelen Zsuzsa	tanácsadó
Banai Péter Benő	
Jakab Erika	
dr. Király Eszter	
Molnár Gáspár Endre	
dr. Remetei Filep Zsuzsanna	

Cím: 1054 Budapest, József nádor tér 2-4.
T: 327-2343, F: 318-3663, e-mail: tvi@pm.gov.hu

TARTALOMJEGYZÉK

ELŐSZÓ **4**

AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYAI ... **6**

CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK 9
A "de minimis" szabály 9
A kis- és középvállalkozások támogatása 11
A képzési támogatások 13
HORIZONTÁLIS SZABÁLYOK 15
A kutatás-fejlesztés támogatása 15
A környezetvédelmi támogatás 17
Megmentési és szerkezetátalakítási támogatás 19
A foglalkoztatási támogatás 21
REGIONÁLIIS TÁMOGATÁSOK 23
A regionális támogatási iránymutatás 23
A nagyberuházáshoz nyújtott regionális támogatások 27
A hátrányos helyzetben lévő nagyvárosi peremterületek támogatása 30
ÁGAZATI TÁMOGATÁSOK 31
A gépjárműipar támogatása 31
A szénbányászat támogatása 34
Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés hatálya alá tartozó acélipari vállalatok támogatása 35
Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés hatálya alá *nem* tartozó acélipari vállalatok támogatása 37
A szintetikus szálipar támogatása 38
A hajóépítő ipar támogatása 40
A vasúti, közúti és belvízi szállítás támogatása 42
A légi közlekedés támogatása 43
A tengeri közlekedés támogatása 44
EGYÉB TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK 45
Az állami kezességvállalás 45
Adókedvezmények 47
A rövidtávú exporthitel biztosítás 49
Különböző támogatási programok és finanszírozási források kombinációja 51
A támogatás mértéke földterület és épületek hatóság általi értékesítése esetén 52

TANULMÁNYOK **53**

A MEZŐGAZDASÁGI CÉLÚ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK RENDSZERE AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGBEN 54
AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK 62
A NEMZETI BÍRÓSÁGOK ÉS A BIZOTTSÁG EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ EURÓPAI UNIÓBAN AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS TERÜLETÉN 66
A TRANSZPARENCIA IRÁNYELV ÉS MÓDOSÍTÁSAI 68

ELŐSZÓ

A 2000 januárjában megjelent *TVI információs füzetek* 1. száma kivonatos formában ismertette a Magyarország számára releváns közösségi állami támogatási anyagi szabályokat.

A *TVI információs füzetek* 5. számában az uniós állami támogatási anyagi szabályok teljes körűen, kivonatos formában kerülnek ismertetésre. A már korábban megjelentetett szabályok újbóli ismertetését elsősorban az indokolja, hogy a közösségi joganyag folyamatosan változik. (2000 decemberében fogadta el az Európai Bizottság az ún. csoportmentességi rendeleteket a képzési-, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott és a *de minimis* támogatások terén, valamint a környezetvédelmi támogatásokra vonatkozó új iránymutatást is.)

Szintén változás a *TVI információs füzetek* 1. számához képest, hogy míg az csak a közösségi átlagnál fejletlenebb, ún. elmaradott térségekre vonatkozó támogatási szabályokat ismertette, melyek egy főre jutó GDP-je nem éri el a közösségi átlag 75%-át. Jelenleg a magyarországi hét nagyrégió mindegyike elmaradott térségnek minősül. Magyarország Európai Unióhoz való csatlakozása után azonban elképzelhető, hogy egyes régiók kikerülnek az elmaradott térség kategóriából. Fontos megjegyezni azt is, hogy az Unió regionális támogatáspolitikájában az elmaradott régiók szintjén is differenciál, magasabb támogatási mértékeket meghatározva a leghátrányosabb helyzetű területeken.

A *TVI információs füzetek* 5. száma az állami támogatási szabályok kivonatos ismertetése mellett néhány tanulmányt, kisebb írást is közöl. Ezek témája egyrészt az új és megváltozott szabályozás részletesebb ismertetése (mezőgazdasági célú állami támogatások, csoportmentességi rendeletek), másrészt azon területek bemutatása, amelyekkel a korábbi számokban nem foglalkozunk, de a csatlakozás közeledtével egyre nagyobb hangsúlyt kapnak (nemzeti bíróságok és a Bizottság együttműködése, ún. transzperencia irányelv és annak módosításai).

A *mezőgazdasági célra nyújtott támogatásokkal* kapcsolatban hangsúlyozni kell, hogy az erre vonatkozó szabályok alkalmazására az Európai Megállapodás alatt nem vállalt Magyarország kötelezettséget, az ismertetett szabályok betartása – eltérően a többi területtől – csak csatlakozás után válik kötelezettséggé.

Kérjük, amennyiben az állami támogatási témával, vagy az e számban megjelentekkel kapcsolatban kérdése, vagy észrevétele van, keressen meg minket.

Budapest, 2001. április

Hargita Eszter

AZ EURÓPAI UNIÓ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOKRA VONATKOZÓ SZABÁLYAI[1]

Az Európai Közösség állami támogatásokra vonatkozó anyagi szabályai – a támogatások célját tekintve – három nagy csoportba sorolhatók: horizontális, regionális és ágazati támogatásokra vonatkozó szabályok. Emellett újdonságot jelentenek a 2000 decemberében elfogadott ún. csoportmentességi rendeletek a képzési-, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott és a *de minimis* támogatások terén.

A kivonatos ismertetés tartalmazza

- *a csoportmentességi rendeletekre;*
- *a horizontális célú támogatásokra*: kutatás-fejlesztésre, környezetvédelemre, foglalkoztatásra nyújtott, valamint a nehéz helyzetbe került vállalatok megmentési és szerkezetátalakítási támogatására;
- az *elmaradott térségekben* beruházási célra nyújtott, ún. regionális támogatásokra;
- az *ágazati támogatásokra:* az ún. érzékeny ágazatokban[2] (gépjárműipar, hajóépítés, szintetikus szálipar, szárazföldi-, tengeri-, és légi szállítás/közlekedés, acélipar, szénbányászat, mezőgazdaság és halászat) nyújtott támogatásokra vonatkozó szabályokat; valamint
- az egyéb támogatási előírásokról, mint pl. az állami kezességvállalásra, az adókedvezményekre, a rövidtávú exporthitelezésre, a támogatáshalmozódásra, és a földterület értékesítésére vonatkozó előírásokat.

A szabályokban meghatározott támogatási intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban[3] értendők.

A közösségi szabályok két típusú elmaradott térséget különböztetnek meg: a közösségi átlagnál fejletlenebb (Római Szerződés 87. cikk (3)(a) bekezdésének hatálya alá tartozó) térségeket, illetve a nemzeti átlagnál fejletlenebb (Római Szerződés 87. cikk (3)(c) bekezdésének hatálya alá tartozó) térségeket. Az előbbiben a támogatásnyújtás feltételei kedvezőbbek. Jelenleg Magyarországra a Római Szerződés 87. cikk (3)(a) bekezdésében körülírt térségekre vonatkozó szabályok az irányadók.

---

[1] A szabályok teljes angol nyelvű szövege a Pénzügyminisztérium honlapján a Támogatásokat Vizsgáló Iroda oldalain (http://www.meh.hu/PM/TVI), valamint az Európai Bizottság Verseny Főigazgatóságának honlapján (http://www.europa.eu.int/comm/competition/index_en.html) keresztül érthető el. Egyes szabályok fordítása szintén megtalálható a TVI internetes oldalain.

[2] A közösségi szabályok értelmében a mezőgazdaságra és a halászatra is speciális támogatási szabályok vonatkoznak, az Európai Megállapodás állami támogatási szabályai azonban nem terjednek ki e két ágazatra, ezért jelen tájékoztató csak érintőlegesen ismerteti az ezekre vonatkozó szabályokat. Ugyanakkor a tanulmányok részben hosszabb írás található a mezőgazdasági célú állami támogatásokra vonatkozó közösségi szabályokról.

[3] *Támogatási intenzitás:* a támogatástartalom és az elszámolható költségek hányadosa százalékos formában kifejezve.
Támogatástartalom: a támogatás eredményeképpen a kedvezményezett számára nettó bevételként, költségcsökkenésként, vagy az adózott eredmény növekményeként megjelenő összeg jelenértéke.
A támogatástartalom és a támogatás intenzitás számolására vonatkozó útmutatót az államháztartás működési rendjéről szóló 217/1998 (XII. 31.) Korm. rendelet 7/a. és 7/b. melléklete tartalmazza.

A megadott intenzitások általában felső plafont jelentenek, amelytől a Bizottság döntéseiben – figyelembe véve az érintett régió fejlettségi szintjét – lefelé eltérhet.

A következő táblázat az alkalmazandó támogatási szabály meghatározásához kíván segítséget nyújtani.

TÁMOGATÁS CÉLJA	ALKALMAZANDÓ SZABÁLY
Érzékeny iparágakban tevékenykedő vállalatok bármilyen célú támogatása egyedi támogatás formájában, vagy támogatási programon belül (általában bizonyos összeghatár felett)	*Adott érzékeny iparág támogatására vonatkozó szabály (amennyiben az adott támogatás vagy projekt nagysága az előírt összeghatárt nem éri el, az általános szabályok alkalmazandók)*
Induló beruházás[4] (nagyvállalat)	*Regionális támogatás*
Induló beruházás (kis- és középvállalkozás)	*Kis- és középvállalkozások támogatására vonatkozó csoportmenteségi rendelet*
Beruházáshoz kötött munkahelyteremtés/munkahelymegtartás (nagyvállalat)	*Regionális támogatás*
Beruházáshoz kötött munkahelyteremtés/munkahelymegtartás (kis- és középvállalkozás)	*Kis- és középvállalkozások támogatására vonatkozó csoportmenteségi rendelet*
Beruházáshoz nem kötött munkahelyteremtés	*Foglalkoztatási támogatás*
Munkahelyek megtartása	*Foglalkoztatási támogatás*
Környezetvédelmi kiadáshoz nyújtott támogatás	*Környezetvédelmi támogatás*
Kutatás-fejlesztési célra nyújtott támogatás	*Kutatás-fejlesztési támogatás*
Működési támogatás	*Megmentési és szerkezetátalakítási támogatás vagy Regionális támogatás*
Közvetett támogatás kis- és középvállalkozásoknak	*Kis- és középvállalkozások támogatására vonatkozó csoportmenteségi rendelet*
Képzési támogatás	*Képzési támogatására vonatkozó csoportmenteségi rendelet*
Szerkezetátalakítás vagy válsághelyzet kezelése esetén nyújtott támogatás	*Megmentési és szerkezetátalakítási támogatás*

[4] Induló beruházásnak minősül a befektetett eszközökbe történő, új létesítményt létrehozó beruházás, a meglévő létesítmény kibővítése, valamint a termékben vagy a termelési folyamatban – racionalizálás, diverzifikáció vagy modernizáció révén – alapvető változást jelentő tevékenység. Nem tartozik ebbe a fogalomba a helyettesítő beruházás, valamint a pénzügyi átszervezés.

A horizontális állami támogatási szabályok alkalmazhatósága ágazatonként

támogatás **ágazat**	**De minimis**	**K+F**	**Környezetvédelem**	**Megmentés, szerkezetátalakítás**	**Foglalkoztatás**	**Regionális beruházás**	**Képzés**
ESZAK acél[5]	*NEM*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges* *egyedi előírások és kivételek*	*NEM, de bezáráshoz és az elbocsátott dolgozók költségeinek fedezésére adható*	*NEM*	*NEM*	*NEM*
Nem ESZAK acél[6]	*Igen*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz*[7] *egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyes cső kategóriákhoz egyedi bejelentés szükséges*
Szintetikus szál[8]	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges. Egyedi előírások vannak.*	*Igen*
Gépjármű[9]	*Igen*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*NEM*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges, ha a támogatás 5, ill. beruházás 50 M eurót eléri*	*NEM*
Hajóépítés[10]	*NEM*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges. Egyed előírások vannak.*	*NEM*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges. Egyedi előírások vannak.*	*NEM*
Textil, ruha	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges*[11]	*Igen*
Minden más	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen*	*Igen, de egyedi bejelentés szükséges.*[12]	*Igen*

[5] A tagállamoknak kétévente kell beszámolniuk az ESZAK szerződés hatálya alá tartozó acéliparnak nyújtott valamennyi támogatásról.

[6] A tagállamoknak kétévente kell beszámolniuk egyes – nem az ESZAK szerződés hatálya alá tartozó – acélipari ágazatoknak nyújtott támogatásról.

[7] Például varrat nélküli csövek és a 406,4 mm-nél nagyobb átmérőjű hosszvarratos csövek.

[8] A tagállamoknak nincs beszámolási kötelezettségük.

[9] A tagállamoknak évente kell beszámolniuk a gépjárműiparnak nyújtott támogatásokról, beleértve azokat a támogatásokat is, amelyeket nem kellett előzetesen bejelenteni.

[10] A *de minimis* szabály alkalmazása feltételesen lehetséges. A tagállamoknak fontos jelentési és monitoring kötelezettségei vannak.

[11] Ha eléri a multiszektorális keretszabályban (lásd később) meghatározott határértéket (teljes projekt 15 M euró (3,9 Mrd forint), és új munkahelyenkénti min. 40 e euró (10,4 millió Ft).)

[12] U.a.

CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK

A "DE MINIMIS" SZABÁLY

Hivatkozás

Az állami támogatások *de minimis* szabályára vonatkozó csoportmentességi rendelet (OJ L 10, 2001.01.13., 30-32. o.)

Hatály

A közlemény hatálya alá azok a kis összegű állami támogatások tartoznak ("*de minimis* támogatások"), amelyeket nem kell előzetesen bejelenteni a Bizottságnak.

A *de minimis* szabály hatálya az exporttámogatásokra, illetve a közlekedési, szállítási tevékenységet végző vállalkozásokra, a mezőgazdaságra és a halászatra, valamint az ESZAK szerződés hatálya alá tartozó vállalkozásokra nem terjed ki.

Fogalom

A *de minimis* szabály küszöbértéket állít fel, amely alatt a Római Szerződés 87. cikk (1) bekezdése nem alkalmazandó, és így a támogatást nem kell a Bizottságnak bejelenteni. A szabály azon a feltételezésen alapul, hogy az esetek jelentékeny részében a kis összegű támogatások nincsenek számottevő hatással a versenyre és a tagállamok közötti kereskedelemre.

Feltételek

A *de minimis* szabály alkalmazhatóságához az alábbi feltételeket kell teljesítenie a támogatásnak:

- A *de minimis* szabály hatálya alá eső támogatás maximális értéke az első *de minimis* támogatás nyújtásától kezdődően, valamennyi - *de minimis* támogatásnak minősülő - támogatási forrásból együttesen, három éves időszak alatt 100.000 euró[13] (támogatástartalom pénzben kifejezett összege) lehet.
- A felső határ valamennyi, a *de minimis* szabály hatálya alá eső támogatás vonatkozásában alkalmazandó. Nem érinti a kedvezményezett azon lehetőségét, hogy a Bizottság által jóváhagyott más programokból támogatáshoz jusson.
- A felső határ – támogatási formától és elérni kívánt céltól függetlenül – valamennyi támogatásra vonatkozik. Az egyetlen támogatási forma, amelyre a *de minimis* szabály nem vonatkozik az exporttámogatás.
- A *de minimis* támogatásokra vonatkozó adatokat a tagországnak 10 évig meg kell őriznie és kérés esetén a Bizottság rendelkezésére kell bocsátani.

[13] Kb. 26 millió forint.

Kumuláció	A fent meghatározott határérték (100.000 euró három éves időszak alatt) egy vállalatnak nyújtott, a *de minimis* szabály hatálya alá eső valamennyi támogatás értékére vonatkozik. A tagállamok kötelezettsége, hogy olyan intézményeket állítsanak fel, amelyek biztosítják, hogy a határértéket a kedvezményezettek nem lépik túl (akkor sem, ha a támogatást számos különböző helyi, regionális és/vagy nemzeti hatóság nyújtja). A tagállamok által felállított intézményrendszernek alkalmasnak kell lennie arra, hogy a tagállam bármely, a Bizottság által feltett kérdést megválaszoljon.

A KIS- ÉS KÖZÉPVÁLLALKOZÁSOK TÁMOGATÁSA

Jogalap

A kis- és középvállalkozások támogatásáról szóló csoportmentességi rendelet (OJ L 10, 2001.01.13., 33-42. o.)

Hatály

Az összes kis- és középvállalkozás (továbbiakban: KKV) tárgyi és immateriális befektetését elősegítő állami támogatásra vonatkozik.

A KKV-nak környezetvédelmi, foglalkoztatási, képzési és kutatás-fejlesztési célra nyújtott támogatások tekintetében az e támogatásokra vonatkozó szabályok az irányadók.

Speciális szabályok vonatkoznak az acéliparra, a szénbányászatra, a hajóépítőiparra, a szintetikus száliparra, a gépjárműiparra, a szállításra. (lásd később)

Fogalmak

(1) *Kisvállalkozásnak* minősül az a vállalkozás, amely
- a) összes foglalkoztatottja 50 főnél kevesebb, és
- b) éves nettó árbevétele legfeljebb 7 millió euró[14], vagy mérlegfőösszege legfeljebb 5 millió euró[15], továbbá
- c) megfelel a (4) bekezdésben foglalt függetlenségi feltételnek.

(2) *Középvállalkozásnak* minősül az a vállalkozás, amely
- a) összes foglalkoztatottja 250 főnél kevesebb, és
- b) éves nettó árbevétele legfeljebb 40 millió euró[16], vagy mérlegfőösszege legfeljebb 27 millió euró[17], továbbá
- c) megfelel a (4) bekezdésben foglalt függetlenségi feltételnek.

(3) *Mikrovállalkozásnak* minősül az olyan vállalkozás, amelynek összes foglalkoztatotti létszáma 10 főnél kevesebb, és megfelel a (2) bekezdés b)-c) pontjában foglalt feltételeknek.

(4) *Függetlenségi feltétel*: egy vállalkozás akkor minősül független vállalkozásnak, ha abban az állam, az önkormányzat, vagy egyéb, kis- és középvállalkozáson kívül eső vállalkozások tulajdoni részesedése – tőke vagy szavazati jog alapján – külön-külön, és együttesen sem haladja meg a 25%-ot.

Elszámolható költségek

A támogatást a következő kiadásokkal kapcsolatban lehet igénybe venni:
- tárgyi beruházás (ingatlan, épület, gépek, berendezések);
- immateriális javak beszerzése (technológia-átruházási költség);
- konzultáció, képzés, tanácsadás stb. költségei.

[14] Kb. 1,8 Mrd forint.
[15] Kb. 1,3 Mrd forint.
[16] Kb. 10,4 Mrd forint.
[17] Kb. 7 Mrd forint.

Maximális támogatás[18]	***Beruházási támogatás***		***Kisvállalkozások***	***Középvállalkozások***
		Általában	15%	7,5%
		87 (3)(a) régióban	65%	65%
		87 (3)(c) régióban	30%	30%
	Tanácsadásra nyújtott támogatás		50%	50%
	Kiállításokon, vásárokon való részvétel		50%	50%

Speciális szabályok	– A *tanácsadási címszó* alatt nem támogathatóak a kis- és középvállalkozások normál üzletmenetéhez tartozó (pl. rendszeres adótanácsadási) kiadások. – A *kiállításokon, vásárokon történő részvétel* támogatása esetén csak az első megjelenéshez, képviseltetéshez kapcsolódó költségek finanszírozhatóak. (Például, ha valamely vállalat egy évben részt vett a Hamburgi Nemzetközi Vásáron, akkor a cég következő évi kiutazása már nem támogatható.) – Az előzetes bejelentési kötelezettség alóli mentesítés nem vonatkozik azokra az esetekre, amikor a) a projekt elszámolható költsége a 25 millió eurót[19] eléri, és a nyújtandó támogatás intenzitása az adott régióban megengedhető intenzitás 50 %-át eléri, vagy b) a nyújtandó támogatás összege legalább 15 millió euró[20].

[18] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

[19] Kb. 6,5 Mrd forint.

[20] Kb. 3,9 Mrd forint.

A KÉPZÉSI TÁMOGATÁSOK

Jogalap

A képzési támogatásról szóló csoportmentességi rendelet (OJ L 10, 2001.01.13., 20-29. o.)

Hatály

Valamennyi, a vállalatok azon költségeinek a csökkenését eredményező állami intézkedésre kiterjed, amelyeket normális esetben annak kapcsán kellene viselniük, hogy dolgozóik új ismereteket szereznek. A szabályozás kiterjed a képzés támogatására függetlenül attól, hogy azt a vállalat maga, vagy köz-, illetve magánintézmény biztosítja.

Példa a képzés támogatását célzó intézkedésekre, amelyek nem minősülnek állami támogatásnak:

- iskolarendszerű oktatás és alapképzés támogatása;
- munkanélküliek képzése, beleértve a vállalatok képzési programjait is.

A hajóépítés, a szén- és acélipar, a gépjárműipar és a szállítás területén speciális feltételeknek kell megfelelni (lásd külön fejezet).

Fogalmak

- *Szakképzés:* a dolgozó jelenlegi vagy jövőbeni munkakörében közvetlenül alkalmazható tudás megszerzését célzó elméleti és gyakorlati oktatás, mely a vállalat speciális tevékenységéhez kapcsolódik. Az oktatás egy részét a dolgozó munkahelyén biztosítják. Más területeken és más vállalatoknál történő hasznosíthatósága korlátozott.
- *Általános képzés:* a dolgozó jelenlegi vagy jövőbeni munkakörében közvetlenül nem alkalmazható tudás megszerzését célzó elméleti és gyakorlati oktatás. A vállalat általános tevékenységéhez kapcsolódik, és olyan képesítés megszerzését célozza, amely más munkaterületen és más vállalatoknál széles körben felhasználható.

Elszámolható költségek

- az oktató személyes költségei;
- az oktatók és a képzésben részesülők utazási költségei;
- egyéb költségek (kiadványok, segédeszközök, stb.);
- a használati eszközök és felszerelések értékcsökkenése, de kizárólag azok képzésre használt mértékig;
- a képzéshez nyújtott szaktanácsadói munka költségei;
- a képzésben részesülők személyes költségei, de maximum az előző pontokban felsorolt elszámolható költségek összegéig.

Maximális támogatás[21]

	Szakképzés	*Általános képzés*
Alapszázalék (nagyvállalatok)	25 %	50 %
– *87 (3)(a) régióban*	+10 %	+10 %
– *87 (3)(c) régióban*	+5 %	+5 %
– *Kis-és középvállalkozás*	+10 %	+20 %

[21] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

	• *Hátrányos helyzetű dolgozók meghatározott csoportjai esetében*[22]	+10 %	+10 %

Speciális szabályok	– A fenti limitek túllépése több forrásból nyújtott támogatások halmozódása esetén sem lehetséges.[23] – Az előzetes bejelentési kötelezettség alóli mentesítés nem vonatkozik azokra az esetekre, amikor az egy képzési projektre nyújtandó támogatás összege az 1.000.000 eurót[24] meghaladja.

[22] A kis- és középvállalkozások esetében megszerezhető 10 ill. 20% többlet összeadódhat a hátrányos helyzetű dolgozók esetén nyújtott többletszázalékkal.

[23] A tengeri-szállítási ágazatban a fentiektől eltérően a költségek 100 %-a térítheto meg.

[24] Kb. 260 millió forint.

HORIZONTÁLIS SZABÁLYOK

A KUTATÁS-FEJLESZTÉS TÁMOGATÁSA

Jogalap

A kutatási-fejlesztési célra nyújtható állami támogatásokról szóló iránymutatás (OJ C 45, 1996.02.17., 5. oldal)

Hatály

- Az összes kutatás-fejlesztési célú támogatást szabályozza.
- Vonatkozik a vállalkozások és a nem nyereségorientált kutatóintézmények együttműködésének támogatására, kivéve, ha
  - (i) a vállalkozás teljes árat fizet a kutatóhely szolgáltatásaiért,
  - (ii) a kutatóintézmény költségeit a vállalkozás állja,
  - (iii) a kutatás eredményei bárki számára hozzáférhetőek.
- A következő kutatás-fejlesztési (K+F) támogatások nem minősülnek állami támogatásnak:
  - (i) nem nyereségorientált felsőoktatási vagy kutatási intézmények részére nyújtott kutatás-fejlesztési célú támogatás,
  - (ii) állami szerv által egy vállalkozásnak piaci feltételek mellett nyújtott kutatás-fejlesztési megbízás (nyílt pályáztatási rendszer esetén).
- Speciális eljárási szabályok vonatkoznak a hajóépítő iparra, az acéliparra, valamint a gépjárműiparra és a szénbányászatra (lásd később).

Fogalmak

- *Alapkutatás*: az általános tudományos és technikai tudásanyag bővítése, amely nem kapcsolódik ipari vagy kereskedelmi célkitűzéshez.
- *Ipari vagy alkalmazott kutatás*: új tudásanyag megszerzésére irányuló kutatás, amelynek célja, hogy az így megszerzett tudásanyag felhasználható legyen új termékek, eljárások vagy szolgáltatások kifejlesztéséhez, illetve jelentős javulást eredményezzen a már meglévő termékekben, eljárásokban vagy szolgáltatásokban.
- *Kísérleti (prekompetitív) fejlesztés*: az ipari kutatás eredményének tervekbe foglalása, azaz új vagy továbbfejlesztett termékek tervezése (ide tartozik a kereskedelmi felhasználásra nem kerülő prototípus elkészítése is).

Elszámolható költségek

- személyi jellegű költségek (kizárólag az adott kutatási programban dolgozó kutatók, technikusok, egyéb kisegítő személyzet),
- műszerek, berendezések, telek, építmények költségei, feltéve, ha azokat kizárólag és folyamatos jelleggel kutatási célokra használják,
- konzultáció és ezzel egyenértékű szolgáltatások igénybevételének költségei (szabadalom, külső technikai, kutatási szolgáltatások költségei), feltéve, ha azok kizárólag az adott kutatáshoz kapcsolódnak,
- a kutatási tevékenységhez kapcsolódó fenntartási költségek,
- egyéb, a kutatáshoz kapcsolódó költségek (pl. anyagköltség, közműdíj).

Maximális támogatás[25]

	Alapkutatás	*Ipari vagy alkalmazott kutatás*	*Kísérleti fejlesztés*
Alapérték	100%	50%	25%
• *87 (3)(a) régióban* • *87 (3)(c) régióban* • *Kis- és középvállalkozások*	-	+10% +5% +10%	+10% +5% +10%
• *Az Európai Közösség kutatás-fejlesztési keret-programjaihoz kapcsolódó projektek*	-	+15%	+15%
• *Határon átnyúló együttműködést tartalmazó projektek*	-	+10%	+10%

Az ipari, vagy alkalmazott kutatáshoz kapcsolódó megvalósíthatósági tanulmányok költsége 75%-ban támogatható, e mérték kísérleti fejlesztéshez kapcsolódó megvalósíthatósági támogatások esetén 50%.

Fontos: a támogatás maximális felső értéke alapkutatásnál 100%, ipari kutatásnál 75%, kísérleti fejlesztésnél pedig 50% lehet.

Speciális feltételek

- A nagyvállalatoknak nyújtott támogatásnak ösztönző hatást kell kifejtenie a vállalati K+F tevékenységekre (mennyiségileg meghatározható mutatók, a piac tökéletlenségének bizonyítása, stb.).
- A Bizottság részére egyedileg be kell jelenteni azon eseteket, amikor a projekt összköltsége a 25 millió eurót, illetve a támogatás összege az 5 millió eurót meghaladja.

[25] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

A KÖRNYEZETVÉDELMI TÁMOGATÁS

Jogalap

A környezetvédelmi támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (OJ C 37, 2001.02.03., 3. oldal)

Hatály

A környezetvédelmi célú állami támogatásokra vonatkozik, beleértve az energiatakarékossági és a megújuló energiaforrások használatát célzó támogatásokat is.

Kutatási és fejlesztési támogatásokra a környezetvédelem területén a kutatási-fejlesztési támogatásokról írtak alkalmazandók.

Elszámolható költségek

- *Beruházási költségek*:
  - a magasabb szintű környezetvédelemi normák teljesítéséhez szükséges földterület, épületek, gépek, berendezések beruházási plusz-költségei,
  - korábbi környezeti károkozások helyreállításának beruházási költségei, amennyiben a károkozó nem ismert.
- *Egyéb költségek*: tájékoztatási költségek, képzési és tanácsadói szolgáltatások költségei KKV-k részére

Maximális támogatás[26]

Támogatási cél	
Beruházási támogatások:	
1. mely segítségével a kedvezményezettek *megfelelnek az új környezetvédelmi előírásoknak*	
➢ KKV-k	15 %
➢ nagyvállalatok	0 %
2. a legszigorúbb meglévő előírások (közösségi vagy tagállami) túlhaladására vagy előírások hiányában nyújtható támogatás, ezen belül	30 %
➢ energiamegtakarításra	40 %
➢ elektromos energia és hőenergia együttes termelésére	40 %
➢ megújuló energiaforrások használatára	40 %
➢ megújuló energiaforrások használatára, ha a projekt egy nagyobb, területileg behatárolható közösséget lát el energiával	50 %
➢ kis- és középvállalkozásoknak	+ 10 %

[26] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

3. Hátrányos helyzetű régiókban tevékenykedő vállalatoknak az A és B közül a magasabb érték A) a beruházási támogatásra a 2. pontban szereplő mértéken felül – 87 (3)(c) régióban – 87 (3)(a) régióban B) a regionális támogatási mértéken felül	 + 5 % + 10 % + 10 %
Működési támogatás (hulladékhasznosítás és környezetvédelmi adók alóli mentesség esetén): 1. Hulladékkezelésre és energiamegtakarításra – csökkenő mértékű támogatás esetében a maximális periódus 5 év, a maximum intenzitás 100% az első évben, mely fokozatosan az utolsó évre 0%-ra csökken – nem csökkenő mértékű támogatás esetében: maximum 50%, de a támogatási intenzitás felső mértéke 50% 2. Adócsökkentés formájában nyújtott támogatás – 1. lehetőség: működési támogatás nyújtásának általános szabályai szerint – 2. lehetőség: tíz év, nem csökkenő mértékű, de a vállalatoknak szerződést kell aláírniuk, melyben vállalják meghatározott emissziós korlát betartását/elérését[27] – 3. lehetőség: tíz év, nem csökkenő mértékű, de a vállalatoknak az adó jelentős részét be kell fizetniük 3. A megújuló energia támogatása – 1. lehetőség: működési támogatás nyújtásának általános szabályai szerint – 2. lehetőség: a termelési költségek és a piaci ár közti különbség támogatása, a gyáregység amortizációjával (és esetleges tőkemegtérüléssel) csökkentve – 3. lehetőség: piaci mechanizmusok (főleg zöld okmányok)[28] – 4. lehetőség: adott beruházás nem kívánt hatásainak (negatív externáliák) elkerülése érdekében felmerülő költségek támogatása 4. Az elektromos áram és hő együttes termelésének támogatása Lásd a megújuló energia támogatásánál írottakat	

[27] Adókedvezmény szerződések: olyan tagállam illetve vállalatok között létrejövő szerződés, mely az adókedvezmények nyújtásának időtartamára konkrét környezetvédelmi vállalásokat tartalmaz, például az emisszió-csökkentésre illetve az energiamegtakarításra vonatkozóan.

[28] A zöld és egyéb piaci mechanizmusok, mely az állam által olyan beavatkozást jelentenek, mely biztosítja a megújuló energia számára a garantált keresletet a piacinál magasabb áron.

MEGMENTÉSI ÉS SZERKEZETÁTALAKÍTÁSI TÁMOGATÁS

Jogalap

A nehéz helyzetbe került vállalatok számára nyújtható megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokról szóló iránymutatás (OJ C 288, 1999.10.09., 2. o.)

Hatály

A nehéz helyzetbe került vállalatok számára nyújtható állami megmentési és/vagy szerkezetátalakítási támogatás.
Speciális szabályok vonatkoznak a hajóépítőiparra, a gépjárműiparra és a légi közlekedésre (lásd később).

Fogalmak

- A *megmentési támogatás* olyan átmeneti támogatás, amelyet annak érdekében nyújtanak, hogy a nehéz helyzetbe került vállalat pénzügyi problémáit rendezni tudja a szerkezetátalakítási/felszámolási terv elkészítéséig.
- A *szerkezetátalakítási támogatás* egy átfogó hosszú-távú program része, amelynek célja a vállalat életképességének a helyreállítása.

Feltételek

A <u>megmentési támogatás</u> a következő feltételek mellett nyújtható:

- csak hitelgarancia és kölcsön formájában nyújtható, olyan kamatfeltétel mellett, amely megfelel a piaci kamatlábnak,
- a támogatás nagysága csak a vállalat életben tartásához szükséges mértékre korlátozódhat,
- a kölcsönt az utolsó részlet kifizetését követő 12 hónapon belül vissza kell fizetni,
- a támogatás szociális nehézségek megléte esetén nyújtható, ha az nincs káros hatással más államok iparára,
- a vállalatnak vállalnia kell, hogy a megmentési támogatás folyósítását követő 6 hónapon belül bemutatja a szerkezetátalakítási/felszámolási tervet, vagy a kölcsönt teljes egészében visszafizeti, és ebben az esetben az állam a kezességvállalást megszünteti,
- a támogatás csak egyszer nyújtható ("egyszer és mindenkorra" elv).

A <u>szerkezetátalakítási támogatás</u> a következő feltételek mellett nyújtható:

- megvalósítható szerkezetátalakítási/helyreállítási program megléte (ez nem vonatkozik kis- és középvállalkozásokra, amennyiben a támogatást támogatási program keretében nyújtják),
- a verseny indokolatlan torzításának elkerülése érdekében kompenzáló intézkedéseket kell tenni (pl. a kapacitás megfelelő mértékű csökkentésével),
- a támogatást a szerkezetátalakításhoz szükséges minimumra kell korlátozni,
- a támogatott vállalatnak jelentős mértékben hozzá kell járulnia a költségekhez,
- a vállalatnak teljes mértékben végre kell hajtania a szerkezetátalakítási tervet,
- folyamatos ellenőrzés és évente részletes jelentés,
- a támogatás csak egyszer nyújtható ("egyszer és mindenkorra" elv).

<u>Kis- és középvállalkozások esetében</u> rugalmasabban lehet értelmezni a kompenzáló intézkedésekre és jelentési kötelezettségre vonatkozó

	követelményeket. A szerkezetátalakítások szociális költségeit fedező állami támogatások kedvező elbírálásban részesülnek.

A FOGLALKOZTATÁSI TÁMOGATÁS

Jogalap

A foglalkoztatás állami támogatásáról szóló közösségi iránymutatás összefoglalója. (OJ C 334, 1995.12.12.,4. oldal)

Hatály

A beruházáshoz nem kötött munkahelyteremtés és munkahelyfenntartás támogatására terjed ki (a beruházáshoz kötött munkahelyteremtést lásd a "Regionális támogatás" címszó alatt).

Példák általános intézkedésekre, amelyek általában nem minősülnek állami támogatásnak:

- A dolgozók munkaerőpiaci helyzetét javító intézkedések.
- Intézkedések, melyek időszakos vagy állandó szociális-foglakoztatási hátrányokkal küzdő dolgozók foglakoztatását hivatottak szolgálni (etnikai kisebbségekhez tartozók, fogyatékosok).

Speciális szabályok vonatkoznak az alábbi területekre: szénbányászat és acélipar, hajóépítőipar, szintetikus szálipar, gépjárműipar és szállítás (lásd külön fejezet).

Fogalmak

- *Munkahelyteremtési támogatás* új munkahelyek létrehozásának (nettó munkahelyteremtés) támogatását jelenti, azaz az érintett vállalatnak meghatározott időegység alatti átlagos munkaerő létszámához képest pluszmunkahelyeket kell teremtenie a támogatás eredményeként.
- *Munkahelymegőrzési támogatás* célja annak elkerülésére, hogy egy vállalat elbocsássa munkavállalóit.

Feltételek

Munkahelyteremtési támogatás:

- Csak olyan munkavállalók foglakoztatási lehetőségének a megteremtése tekintetében megengedett, akik korábban még nem voltak foglalkoztatva (pályakezdők), illetve elveszítették a korábbi munkájukat (munkanélküliek).
- Az érintett vállalat időegységre vetítve meghatározott átlagos munkaerő nagyságához képest létrehozott teljes idős foglalkoztatott munkahelyek alapján számítandó. Szintén elfogadott a munkahelymegosztással létrejövő munkahelyteremtés.
- Kedvező elbírálásban részesül a munkahelymegosztás támogatása, a kis- és középvállalkozások munkahelyteremtésének támogatása, a regionális támogatásokra jogosult területeken történő munkahelyteremtési támogatások és a hátrányos helyzetű csoportok foglalkoztatása érdekében alkalmazott támogatások.

Munkahelymegőrzési támogatás:

- A vállalat dolgozóinak a támogatás nyújtásakor fennálló létszáma alapján számítandó.
- A nehéz helyzetbe került vállalatokban történő munkahelymegőrzésre biztosított támogatás tekintetében lásd a nehéz helyzetbe került vállalatok megmentési és szerkezetátalakítási támogatásáról szóló összefoglalót.

Maximális támogatás[29]	Nincs pontos meghatározás a támogatás felső határára, illetve a támogatási intenzitására. Mindemellett az alábbi iránymutatásokat be kell tartani: – A támogatásnak időben korlátozottnak kell lennie. – A támogatás egy dolgozóra vetített értékét meg kell határozni. – Nem lehet több, mint amennyi a munkahelyteremtéshez/megőrzéshez szükséges. – Nem képviselheti a vállalat termelési költségeinek túl nagy hányadát.

[29] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

REGIONÁLIS TÁMOGATÁSOK

A REGIONÁLIS TÁMOGATÁSI IRÁNYMUTATÁS

Hivatkozás

A nemzeti regionális támogatásról szóló iránymutatás (OJ C74, 1998.03.10., 6. oldal)

Cél

Az elmaradott térségek fejlődésének elősegítése:
- főként új beruházás támogatásával, vagy
- kivételes esetekben, működési támogatás nyújtásával.

Hatály

Az iránymutatás hatálya alá a regionális támogatásra jogosult térségekben működő vállalatoknak/vállalkozásoknak nyújtott beruházási és működési támogatások tartoznak.
Az iránymutatás nem alkalmazandó a mezőgazdaságra, a halászatra és a szénbányászatra.
Speciális szabályok vonatkoznak a szállításra, az acél-, a hajóépítő-, a szintetikus száliparra, a gépjárműiparra, valamint a „nagy összegű beruházási projektek” egyedi bejelentésére (lásd később).

Magyar vonatkozás

Az Európai Megállapodás 62. cikk 4. a) bekezdése értelmében “*a Megállapodás hatálybalépésétől számított első öt év alatt Magyarország által nyújtott bármely állami támogatást azt a tényt figyelembe véve kell elbírálni, hogy Magyarországot az Európai Gazdasági Közösséget létrehozó Szerződés 92. Cikk 3. (a) bekezdésében [új számozás szerint 87. cikk 3. (a) bekezdés] körülírt közösségi térségekkel azonos térségnek kell tekinteni. A Társulási Tanács Magyarország gazdasági helyzetét figyelembe véve eldönti, hogy ezt az időszakot szükséges-e további öt éves időszakokkal meghosszabbítani.*”

Tekintettel arra, hogy Magyarország egy főre jutó GDP-je jóval a közösségi átlag alatt van, a magyar kormány 1996. év végén benyújtotta kérelmét a fent említett ötéves, kedvezményes elbánásra jogot adó időszak meghosszabbítására. Az Európai Közösség mindezidáig a kérelemre nem válaszolt. A hallgatás azonban nem minősül elutasításnak, mert mind a kétoldalú tárgyalások, mind az Európai Bizottság által írt levelekben Magyarország regionális támogatásra való jogosultsága, ún. elmaradott térség jellege elismert.

Fogalmak

<u>*Két típusú térség jogosult regionális támogatásra*</u>:
- 87. Cikk (3) (a) bekezdés alá tartozó (közösségi szinten elmaradott) régiók: ezen térségekben az életszínvonal abnormálisan alacsony, vagy súlyos munkanélküliség jellemezi (azok a NUTS II régiók, melyek GDP-je a közösségi átlag 75%-ánál alacsonyabb),
- 87. Cikk (3) (c) bekezdés alá tartozó (nemzeti szinten elmaradott)régiók: a tagállamok által javasolt (nemzeti) jelzőszámok alapján meghatározott problémás területek.

<u>*Új beruházás*</u>: új telephely létesítéséhez vagy meglévő telephely bővítéséhez kapcsolódó tárgyieszköz-beruházást, vagy termékben, vagy

termelési folyamatban alapvető változást hozó tevékenység megkezdését (ésszerűsítés, diverzifikálás vagy korszerűsítés útján) jelenti.

- *Munkahelyteremtés*: a munkahelyek számának előző időszakhoz viszonyított növekedése.
- *Működési támogatás*: célja a vállalat folyó költségeinek csökkentése (pl. szállítási- és bérköltség, bérleti díjak).

Bruttó támogatási egyenérték (BTE) versus nettó támogatási egyenérték (NTE):

- A bruttó támogatási egyenérték a nyújtott támogatás támogatástartalomban megállapított összege (kamattámogatás esetén diszkontált érték) a projekt elszámolható költségeinek százalékában kifejezve.
- A tagállamok között a társasági adó mértéke eltérő. Ezért – az összehasonlíthatóság végett – szükséges a nettó támogatási egyenérték kiszámítása. A számítás lényege az, hogy a támogatás összes formáját – tekintet nélkül az érintett országra – egy közös, összehasonlítható értékre számolják át. Az NTE azt a végső nyereséget jelenti, amely a vállalatnál jelentkezik az után, hogy a kapott támogatásból levonásra kerül az azután fizetendő társasági adó.[30]

Új beruházás támogatása, mint regionális támogatás

Elszámolható költségek

I. Az *új beruházásra adott támogatást*, a beruházás értékének százalékban lehet kifejezni:

- *Beruházás*: tárgyi eszköz beruházás (telek, épületek, gépek, berendezések) és az immateriális javak beszerzésének meghatározott része (a technológiai transzferhez kapcsolódó költségek). A közlekedési/szállítási ágazatban a szállítási eszközökhöz tartozó kiadások nem számolhatók el.
- A támogatás feltétele, hogy a létrehozott beruházást 5 évig fenntartsák.
- A kedvezményezett legalább 25%-ban köteles hozzájárulni[31] a finanszírozáshoz.

II. Amennyiben a *beruházás következtében új munkahelyek* jönnek létre, a beruházó választhat, hogy a támogatási intenzitás kiszámításakor vetítési alapként a beruházást vagy a beruházáshoz kapcsolódó munkahelyek bérköltségét veszi. Előbbi esetben a fenti, utóbbi esetben az alábbi szabályok az irányadók. A beruházáshoz kapcsolódó munkahelyek bérköltségeinek százalékban lehet kifejezni:

- *Bérköltség*: a kétévi személyi jellegű költségek (bérköltség és a kapcsolódó társadalombiztosítási járulékok) szorozva az újonnan létesített munkahelyek számával, valamint a felveendő munkaerő egyszeri képzésének költségei.
- A támogatás feltétele, hogy az újonnan létesített munkahelyeket 5 évig fenntartsák.

[30] A NTE kiszámításakor figyelembe veszik az egyes tagállamok amortizációs szabályozásának különbözőségeit is.

Maximum támogatás[32]

	Nagyvállalat			KKV(3)
	Átlagos régiók (NTE)	*Ultraperiférikus régiók*[33] *(NTE)*	*Alacsony népsűrűségű terület (NTE)*	Kivéve közlekedési ágazatot *(BTE)*
87.(3) (a) régió				
– *GDP/fő<EU átlag 60%-a*	50 %	65 %	50 %	+15 %
– *A GDP/fő>EU átlag 60%-a*	40 %	50 %	40 %	+15 %
87.(3) (c) régió				
– *átlagos*	20 %	30 %	30 %	+10 %
– *prosperáló* (1)	10 %	20 %	20 %	+10 %

Lábjegyzet: Minden százalék felső határt jelent.
(1) Azok a régiók, melyek munkanélküliségi rátája az EU átlag alatt, az egy főre jutó GDP pedig az EU átlag felett van.
(2) A 87. cikk (3) (a) bekezdése alá tartozó régiókkal szomszédos 20%, a 87. cikk (3) (c) bekezdése alá tartozó régiókban.
(3) A KKV-k számára az abszolút felső határ NTE-ben 87. cikk (3) (c) bekezdése alá tartozó térségek esetében 30%, 87. cikk (3) (a) bekezdése alá tartozó térségeknél 75%.

Kumuláció

A fenti táblázatokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az összes támogatásra vonatkozik:

- Abban az esetben, ha a támogatást több regionális támogatási programból folyósítottak.
- Függetlenül attól, hogy a támogatás helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból származik.

Amennyiben egy regionális támogatásra jogosult projekt más célú támogatásra is jogosult (pl. K+F), akkor a szóban forgó támogatási programok közül a legkedvezőbb támogatási-intenzitást megengedő program szerinti támogatást kaphatja a vállalkozás a projekthez.

Működési támogatás

Általános rendelkezések

Működési támogatás csak a 87. cikk (3) (a) bekezdése alá tartozó területen, és csak akkor nyújtható, ha az alábbi feltételek teljesülnek:

- a terület fejlődéséhez való hozzájárulás igazolható;
- arányos a megoldani kívánt hátránnyal, amely a terület elmaradottságából fakad;
- időben korlátozott és csökkenő mértékű.

[31] Ez a minimális 25%-os hozzájárulás nem tartalmazhat semmiféle támogatást. Ez nem valósul meg abban az esetben, ha pl. egy hitel kamattámogatásban részesül vagy támogatási elemet tartalmazó állami kezességvállalás áll mögötte.

[32] A szabályokban meghatározott támogatás-intenzitási plafon az adott projekthez igénybe vett összes támogatásra vonatkozik, függetlenül attól, hogy az helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi forrásból (pl. tagállamok esetében Strukturális és Kohéziós alapok, társult országok esetében előcsatlakozási alapok vagy PHARE támogatás) származik. A támogatás mérőszámai támogatástartalomban értendők.

[33] Ultraperiférikus területek: francia tengerentúli területek, Azori-szigetek, Madeira és a Kanári-szigetek

Szállítási támogatás	A felmerülő extra indítási költségek kompenzálására az ultraperiférikus eső régiókban és az alacsony népsűrűségű területen nyújtott szállítási támogatás regionális támogatásnak minősül. A tagállamoknak bizonyítani kell az extra költségek létét és fontosságát**.**

A NAGYBERUHÁZÁSHOZ NYÚJTOTT REGIONÁLIS TÁMOGATÁSOK

Hivatkozás	A nagyberuházáshoz nyújtott regionális támogatásokról szóló multiszektorális keretszabály (OJ C107, 1998.04.07., 10. oldal)
Hatály	Támogatási programból nyújtott beruházási projektek, amennyiben - a beruházás teljes költsége legalább 50 millió euró[34] és a támogatási intenzitás az adott térségben engedélyezett mérték 50%-ánál nagyobb, valamint az újonnan teremtett, vagy megőrzött munkahelyek támogatása munkahelyenként legalább 40 ezer euró[35], - a támogatás összege legalább 50 millió euró. *A textil és ruházati ágazatban* azokat a beruházási támogatástervezeteket kell bejelenteni, amelyeknél - a beruházás teljes költsége legalább 15 millió euró[36] és a támogatási intenzitás az adott térségben engedélyezett mérték 50%-ánál nagyobb, vagy - az újonnan teremtett, vagy megőrzött munkahelyek támogatása munkahelyenként legalább 30 ezer euró[37].
Feltételek	A támogatás engedélyezése során - a regionális támogatási plafon keretein belül – az kerül megvizsgálásra, hogy az milyen hatást gyakorol a foglalkoztatásra, a régióra és a versenyre. Az eredményeket mind a három

[34] 13 Mrd Ft

[35] 10,4 millió Ft

[36] 3,9 Mrd Ft

[37] 7,8 millió Ft

[38] Ágazat növekedési üteme negatív, vagy stagnál.

szempont esetében együtthatókkal fejezik ki, amely a projekt jellegének függvénye. A projekthez tartozó engedélyezhető maximális regionális plafon az adott területre vonatkozó regionális plafon és az előbb említett együtthatók szorzata.

A keretszabályban szereplő együtthatók célja, hogy a közvetlen vagy közvetett munkahelyteremtő beruházásokat „bónusz”-ban részesítse, és csökkentse a támogatást azokban az esetekben, amikor a beruházás eredményeként nő a kapacitás egy hanyatló ágazatban[38], vagy olyan ágazatokban, ahol már amúgy is kapacitásfelesleg van, vagy ha a kedvezményezett vállalat már a támogatott beruházás megvalósítása előtt is legalább 40%-os piaci részesedéssel rendelkezett.

- foglalkoztatásra gyakorolt hatás: azok a projektek, amelyek munkahelyteremtő beruházások max. 200.000 euró[39]/munkahely támogatást kaphatnak. Ezen felül a támogatás csökkenthető.
- regionális hatás: a támogatás összege növelhető, attól függően, hogy hány közvetetten munkahely jön létre.
- versenyhatás: a támogatás abban az esetben is csökkenthető, ha a beruházás egy kapacitásfelesleggel rendelkező vagy hanyatló szektorban többletkapacitást teremt, vagy ha a kedvezményezett (a tervezett beruházás előtt) a piacnak legalább 40%-át birtokolja.

Együtthatók

Versenyfaktor (T)	
	Szorzó
(i) súlyos strukturális túlkapacitással rendelkező ágazatban és/vagy abszolút hanyatló kereslettel rendelkező piacon kapacitásnövekedést eredményező projekt esetében	0.25
(ii) strukturális túlkapacitással rendelkező ágazatban és/vagy hanyatló kereslettel rendelkező piacon kapacitásnövekedést eredményező projekt esetében és amely valószínűleg megerősíti a támogatott vállalat magas piaci részesedését	0.50
(iii) strukturális túlkapacitással rendelkező ágazatban és/vagy hanyatló kereslettel rendelkező piacon kapacitásnövekedést eredményező projekt esetében	0.75
(iv) amennyiben a fenti három esetben nem valószínű negatív hatás	1.00
Tőke-munka tényező (I)	
Befektetett új tőke / munkahely (1) (ezer euró)	**Szorzó**
< 200	1.0
200 – 400	0.9
401 – 700	0.8
701 – 1000	0.7
> 1000	0.6
(1) A felajánlott tőke teljes összege osztva az új vagy megőrzött munkahelyek számával.	

[39] 52 millió Ft

	Regionális tényező (M)		
		87(3)(a) régiók	**87(3)(c) régiók**
	Közvetett munkahelyteremtés / Közvetlen munkahelyteremtés >1 (Az első beszállítói körben teremtett munkahelyek száma a vállalat elhelyezkedése szerinti támogatott térségben vagy bármely más szomszédos támogatott térségben (RSZ 87(3) (a) vagy (c) térségek))	1.50	1.20
	Közvetett munkahelyteremtés / Közvetlen munkahelyteremtés <1	1,25	1,10
	Közvetett munkahelyteremtés / Közvetlen munkahelyteremtés <0,5	1,00	1,00

Maximális támogatás	A megengedhető maximális támogatási intenzitás képlete ezek alapján: R x T x I x M, ahol R a regionális támogatási plafonnal egyenlő. Természetesen egyetlen projekt sem kaphat a regionális támogatási plafonnál több támogatást.

A HÁTRÁNYOS HELYZETBEN LÉVŐ NAGYVÁROSI PEREMTERÜLETEK TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A hátrányos helyzetben lévő nagyvárosi peremterületeknek nyújtható állami támogatásokról szóló iránymutatás (OJ C 146, 1997.05.14., 6. oldal).

Hatály

Az iránymutatás a hátrányos helyzetben lévő nagyvárosi peremterületen működő kisvállalatokra vonatkozik.
Az iránymutatás nem vonatkozik az acéliparra.

Fogalmak

A következő területek minősülnek hátrányos helyzetben lévő nagyvárosi peremterületnek:

- az ún. URBAN közösségi kezdeményezés által érintett területek, vagy
- területek, melyek megfelelnek a következő feltételek mindegyikének:
  a) földrajzilag beazonosítható és homogén
  b) lakosinak száma 10,000-30,000 közötti és egy legalább 100,000 lakost számláló városban vagy városi agglomerációban található,
  c) a fejlettségi mutatói alapján nem éri el sem az országos, sem az adott város vagy agglomeráció átlagos fejlettségi szintjét.

E területeken élő összlakosság nem lehet több, mint az ország lakosságának 1%-a.

Kedvezmény-ezettek

A vállalatoknak a következő feltételeknek kell megfelelniük:

- Csak kisvállalatok támogathatók (újak és már létezők).
- A vállalatoknak a helyi piacon a következő tevékenységeket kell folytatniuk:
  gépjárműgyártás, kereskedelem és javítás, kiskereskedelem és háztartási gépek javítása, szállodai és éttermi szolgáltatások, taxi szolgáltatás, egészségügyi és szociális munka, közösségi, szociális és személyi szolgáltatásnyújtás, valamint háztartási szolgáltatások.
- Fő gazdasági tevékenységüket a hátrányos helyzetben lévő nagyvárosi peremterületen kell végezniük.
- A létrehozott új munkahelyek legalább 20%-át helyi lakosokkal kell betöltetni.

Elszámolható költségek

A támogatás mértéke vagy az új beruházás nagyságához vagy a létrehozott munkahelyek számához kapcsolódik. (lásd regionális támogatási iránymutatást)

Maximális támogatás

- 26%-os intenzitású támogatás a beruházás nagyságához viszonyítva, vagy
- 10,000 euró[40] / újonnan létrehozott munkahely

[40] Kb. 2,6 millió forint.

ÁGAZATI TÁMOGATÁSOK

A GÉPJÁRMŰIPAR TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A gépjárműipar részére nyújtott állami támogatásokról szóló közösségi keretszabály (OJ C 279, 1997.09.15.)

Hatály

A szabály a bejelentési kötelezettség alá eső, a gépjárműiparban tevékenykedő vállalatoknak bármely formában nyújtott támogatásra vonatkozik.

Fogalmak

- *Gépjárművek:* személyautók, teherautók, kisteherautók, kamionok, buszok stb.
- *Motorok:* kompressziós, szikrás, elektromos
- *Modulok/al-egységek:* az első beszállítói kör által összeszerelt alkatrészek
- *"Első beszállító kör":* lehet független vagy nem független a vállalattól, a felelősséget ő is viseli a design-ért, a fejlesztésért, a gyártásért és az összeszerelésért, valamint az alegységek illetve modulok beszállításáért.
- *A projekt egésze:* A projektben résztvevő vállalatok közül azok, amelyek outputjának legalább 50%-a kapcsolatos a projekttel.

Speciális előírások

<u>*Bejelentési kötelezettség:*</u>

- *Jóváhagyott támogatási konstrukcióból történő támogatás esetén:* ha a beruházás költsége meghaladja az 50 millió eurót vagy, ha a támogatás összege meghaladja az 5 millió eurót.
- *Egyedi, ad hoc támogatás esetén:* minden támogatás, amely a *de minimis* határ fölött van (három év alatt 100 000 euró).
- Nehéz helyzetben lévő vállalatoknak nyújtott *megmentési- és szerkezetátalakítási* támogatás, kivéve, ha az *de minimis* támogatás.

<u>*Monitoring*</u>: a támogatott projekteket folyamatosan ellenőrizni kell.

<u>*Éves jelentés*</u>: a tagállamoknak évente be kell számolniuk az általuk nyújtott összes támogatásról.

A bejelentés-köteles támogatásokra vonatkozó szabályok

1. *Megmentési és szerkezetátalakítási támogatás*
   A megmentésre és szerkezetátalakításra vonatkozó szabályok betartásával nyújtható, a kapacitáscsökkentés minden esetben követelmény.
2. *Regionális támogatás*
   A megközelítés lényege az, hogy a projektnek és a támogatásnak a regionális fejlődésre gyakorolt pozitív hatását kell összehasonlítani az ágazatot - a támogatás eredményeként - érő negatív következményekkel.
   - *Feltétel*: alternatív telephely, ami igazolja, hogy a projekt mobil (máshol is megvalósítható).
   - *Költségek*: csak a regionális szabályok alapján elszámolható költségek.
   - *Arányosság*:
     - igazolni kell, hogy a támogatás arányban áll a régió megoldandó problémáival, ennek megállapítása költség-haszon elemzéssel történik;

- amennyiben a támogatási intenzitás nem éri el az adott régióban engedélyezett támogatási intenzitás felső határának 20%-át, nincs szükség költség-haszon elemzésre;
- a költség-haszon elemzésben - a hátrány megállapítása végett - a két projekt (megvalósítani kívánt és alternatív) költségeinek mobil tényezőit kell összehasonlítani;
- ha a beruházás eredményeként létrejövő termékeket főként az európai piacra szánják, akkor az alternatív telephelynek Európában kell lennie. Ha nem, akkor az alternatív telephely máshol is elhelyezkedhet;
- a mobil beruházási költségek (azon költségek, melyek az alternatív telephelyen történő beruházás esetén is fennállnak) teljes egészében számításba vételre kerülnek a költség-haszon elemzés során;
- a működési költségekből csak az első három illetve öt év költségei vehetők figyelembe attól függően, hogy zöldmezős beruházásról van-e szó vagy sem.

– *Gépjárműiparra gyakorolt hatás:* Ha a projekt kapacitás-változást eredményez, a támogatás az ún. top-up figyelembe vételével engedélyezhető, amely a regionális hátrányt a támogatásnak a kapacitásra gyakorolt hatása függvényében módosítja (lásd lejjebb).

– *Támogatási intenzitás:* a megvalósítandó beruházás területi hátrányának az ún. top-up figyelembe vételével százalékos formában kifejezett nagysága, amely nem lehet több, mint az adott régióban engedélyezhető maximális támogatási intenzitás.

3. *Kutatás-fejlesztés támogatása*
   A kutatás-fejlesztésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

4. *Innováció támogatása*
   - Alapvetően új (máshol még nem használt), innovatív termék vagy eljárás kifejlesztésére, gyártáshoz szükséges gépek beszerzésére.
   - Az innovációs célú támogatás nem haladhatja meg az elszámolható költségek 10 százalékát.

5. *Környezetvédelem, energia-megtakarítás támogatása*
   A környezetvédelemre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

6. *Képzés támogatása*
   A képzésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

7. *Működési támogatás*
   Nem megengedett.

Maximális támogatás

A támogatás felső határára, illetve intenzitására a fent leírt szabályok vonatkoznak.

"Top-up"

Az alábbi százalékpontokat kell a költség-haszon elemzés által kiszámolt támogatási limitekhez (a regionális hátrányhoz) hozzáadni, vagy kivonni a versenyre gyakorolt hatás alapján.
A táblázat alapján kiszámított támogatási intenzitás nem haladhatja meg az adott régióban engedélyezett maximális támogatási intenzitást.

	Módosító tényező (százalékpont)	
Versenyre gyakorolt hatás[41]	*87. cikk 3 (a) régió*	*87. cikk 3 (c) régió*
Elhanyagolható[42]	+ 4	+ 2
Mérsékelt[43]	+ 2	+ 1
Jelentős[44]	- 1	- 2

[41] A tervezett beruházás eredményeként a kapacitás változik-e.

[42] Abban az esetben, ha a kapacitás a beruházás eredményeként csökkent, azaz ha a beruházás után a beruházó vállalatcsoport teljes kapacitása kisebb, mint a beruházás előtti teljes kapacitása 99 százaléka.

[43] Abban az esetben, ha a kapacitás a beruházás eredményeként nem változik, azaz ha a beruházás után a beruházó vállalatcsoport teljes kapacitása a beruházás előtti teljes kapacitása 99 és 101 % között van.

[44] Abban az esetben, ha a kapacitás a beruházás eredményeként nő, azaz ha a beruházás után a beruházó vállalatcsoport teljes kapacitása a beruházás előtti teljes kapacitása 101 százaléka fölött van.

A SZÉNBÁNYÁSZAT TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A szénbányászat támogatására vonatkozó közösségi szabályokról szóló 3623/93/ESZAK sz. bizottsági határozat (OJ L 329, 1993.12.30., 12. oldal)

Hatály

A szabály tárgyi hatálya az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés hatálya alá tartozó szénbányászatban tevékenykedő vállalatok számára bármely formában nyújtott támogatásra kiterjed.

Feltételek

A támogatás megengedhető, ha
- a támogatott vállalat gazdaságos működésének helyreállítását szolgálja,
- a térség szociális problémáinak megoldását szolgálja,
- a szénbányászat környezetvédelmi normákhoz való igazodását segíti.

Megengedhető támogatások

1. *Működési támogatás*

   A termelési ár és az eladási ár közötti különbözet állami megtérítése megengedhető, amennyiben:
   - az egy tonnára jutó támogatás nem haladja meg a termelési költség és a jövő évben előre látható eladási ár különbségét,
   - a támogatási összeget évente felülvizsgálják,
   - a támogatás nem eredményezi azt, hogy az így termelt szén olcsóbb legyen, mint valamely 3. országból származó szén,
   - a támogatás nem befolyásolja a szén-felhasználók közti versenyt.

   Működési támogatás nyújtása előtt a támogatott vállalatok termelési költségeit csökkentő modernizációs, szerkezetátalakítási programot kell készíteni, majd végrehajtani. Amennyiben ezt a kedvezményezett vállalat nem tudja megtenni, akkor a fenti támogatásnak a bánya, vagy egyes aknák bezárásához kell kapcsolódnia, és a térség kivételes helyzete indokolhatja azt.
2. *A vállalat szerkezetátalakításához kapcsolódó különleges kiadások támogatása*

   Támogathatóak azok a kiadások, amelyek nem a vállalat jelenlegi termeléséhez, hanem a szerkezetátalakításhoz kapcsolódnak (pl. végkielégítések), amennyiben a támogatás nem a teljes kiadásokat fedezi.
3. *A kutatás és fejlesztés támogatása*

   A kutatás-fejlesztésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.
4. *Környezetvédelem támogatása*

   A környezetvédelemre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.
5. *Beruházási célú támogatás*

   A fent felsorolt célok kivételével nem megengedett.

Maximális támogatás

A támogatás felső határára illetve intenzitására a fent leírt szabályok vonatkoznak.

AZ EURÓPAI SZÉN- ÉS ACÉLKÖZÖSSÉGET LÉTREHOZÓ SZERZŐDÉS HATÁLYA ALÁ TARTOZÓ ACÉLIPARI VÁLLALATOK TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

Az acélipar támogatására vonatkozó közösségi szabályokról szóló 2496/96/ESZAK sz. bizottsági határozat (OJ L 338, 1996.12.28., 42. oldal)

Hatály

A szabály tárgyi hatálya az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés (ESZAK szerződés) hatálya alá tartozó acélipari vállalatok számára bármely formában nyújtott támogatásra kiterjed.

Magyar vonatkozás

Az Európai Megállapodás Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés 2. sz. jegyzőkönyvének hatálya alá tartozó acéliparban tevékenykedő vállalatok vonatkozásában alkalmazandó e szabály.

Az Európai Megállapodás 2.sz. jegyzőkönyv 8. cikkének 4.pontja értelmében "a Felek elismerik, hogy a Megállapodás hatálybalépésétől számított első öt év alatt, eltérve az e cikk (1) bekezdése iii) pontjától, Magyarország az ESZAK acéltermékek tekintetében, kivételesen, szerkezetátalakítási célra olyan állami támogatásokat nyújthat, amelyek a kedvezményezett cégek életképességét eredményezik és a Magyarországi teljes kapacitás csökkentésére irányulnak, feltéve, hogy az ilyen támogatások összege és intenzitása e célok eléréséhez feltétlenül szükséges mértékre korlátozódik és hogy azokat fokozatosan csökkentik."

A fent említett időszak 1996. év végén lejárt. A magyar kormány benyújtotta kérelmét a fent említett ötéves, kedvezményes elbánásra jogot adó időszak meghosszabbítására.

Megengedhető támogatások

1. *A kutatás és fejlesztés támogatása*
   A kutatás-fejlesztésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

2. *Környezetvédelem támogatása*
   A környezetvédelem állami támogatására vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás és a határozat függelékében található kiegészítésének megfelelően nyújtható. A függelék értelmében:
   - Az új környezetvédelmi normáknak való megfelelés céljára csak kis- és középvállalkozásoknak nyújtható támogatás.
   - A vállalat kisebb mértékű szennyezőanyag-kibocsátását elősegítő támogatás csak a pótlólagos kibocsátás-csökkentéshez kapcsolódhat. Ha e környezetvédelmi célú változtatás kapcsán a vállalat termelési költségei is csökkennek, akkor a megtakarítás összegét a tervezett támogatási összegből le kell vonni.

3. *Az üzemek leállításának támogatása*
   I. Az elbocsátott, vagy a korkedvezményes nyugdíjazású munkásoknak járó fizetésekkel kapcsolatos költségekhez való állami hozzájárulás megengedett, ha
      a) a költségek olyan acélművek részleges vagy teljes leállítása kapcsán merülnek fel, amelyekben a támogatás bejelentéséig termelés folyt,
      b) a támogatás nem haladja meg a kizárólagosan az érintett vállalat által

	fizetendő, az államra át nem hárítható költségek 50 %-át. II. Megengedettek azoknak az acélipari vállalatoknak nyújtott támogatások, amelyek az ESZAK szerződés hatálya alá eső vas- és acélipari termékek előállításának folyamatos szüneteltetését célozzák, ha a) a vállalatok 1996. január 1-e előtt jogi személlyé váltak, b) a vállalatok az ESZAK szerződés hatálya alá eső vas- és acélipari termékeket állítottak elő, c) 1996. január 1-je óta a termelést és termelő egységeik struktúráját nem szervezték át, d) más acélipari vállalattal sem közvetlenül, sem közvetve nincsenek irányítási kapcsolatban, e) a termelés leállításától vagy a támogatás jóváhagyásától számított hat hónapon belül megsemmisítenek minden, az ESZAK szerződés hatálya alá tartozó vas és acélipari termékek előállítására használt berendezést. *5. Beruházási célú támogatás* A fent felsorolt célok kivételével nem megengedett.
Maximális támogatás	E szabályok hatálya alá eső támogatás mértéke az alábbi két érték közül nem haladhatja meg a magasabbikat: a) bezárás esetén három év alatt a fix hozzájárulások nem fizetésével megtakarítható összeg, vagy b) a termelési egységeknek az 1996. január 1-től a nemzeti inflációs rátát meghaladó átértékelések figyelmen kívül hagyásával számított fennmaradó könyv szerinti értéke.

AZ EURÓPAI SZÉN- ÉS ACÉLKÖZÖSSÉGET LÉTREHOZÓ SZERZŐDÉS HATÁLYA ALÁ *NEM* TARTOZÓ ACÉLIPARI VÁLLALATOK TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

Az ESZAK szerződés hatálya alá nem tartozó acélipar támogatására vonatkozó közösségi szabályokról szóló keretszabály (OJ C 320, 1988.12.13., 3. oldal)

Hatály

Az Európai Szén- és Acélközösséget létrehozó Szerződés hatálya alá nem tartozó acélipari vállalatok, amennyiben ezek félkész acéltermékeket állítanak elő (nem végterméket).

Ide tartoznak:

- Varratmentes (nem hegesztett) nagy átmérőjű (>406,4 mm) csövek, valamint kis és közepes hegesztett csövek gyártása,
- drót és huzalgyártás,
- hidegen-hengerelt acéllemezek előállítása,
- kovácsoltvas termékek előállítása (kampók, abroncsok, vasalások, kerekek, keréktengelyek),
- acél-öntödék tevékenysége,
- hengerlés és formára-vágás.

Feltételek

Ezen tevékenység mindegyike támogatható támogatási programból, kivéve a varratmentes acélcsövek, és a nagy átmérőjű hegesztett csövek gyártását.

Maximális támogatás

A horizontális, illetve a regionális támogatási szabályoknak megfelelő mértékű támogatás nyújtható.

A SZINTETIKUS SZÁLIPAR TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A szintetikus szálipar támogatásáról szóló kódex (OJ C 94, 1996.03.30.)

Hatály

A szabályok minden műszálra és fonalra (poliészter, poliamid, akril, polipropilén), valamint ezek préselt, fonott formáira (függetlenül azok felhasználásától) vonatkoznak.

Feltételek

A támogatás megítélésénél három szempont kerül mérlegelésre:
1. a releváns termék piacainak helyzete;
2. a támogatott vállalat kapacitásának változása;
3. a fenti kettőtől és a vállalat méretétől függően a releváns termék innovatív jellege.

Megengedhető támogatások

1. *A kutatás és fejlesztés támogatása*
   A kutatás és fejlesztés támogatására vonatkozó szabálynak megfelelően nyújtható.
2. *Környezetvédelem támogatása*
   A környezetvédelem támogatására vonatkozó szabálynak megfelelően nyújtható.
3. *Képzési támogatás*
   A képzési támogatásokra vonatkozó szabálynak megfelelően nyújtható.
4. *Regionális beruházási támogatás elmaradott térségekben*
   A támogatás csak akkor engedélyezhető, ha az érintett piacon az érintett termék kínálatában strukturális hiány mutatkozik.

   Beruházási támogatás csak az alábbi esetekben hagyható jóvá:
   - *Nagyvállalatoknak* a támogatási program engedélyezett maximális támogatási intenzitásának, illetve - ez előbbi hiányában - az adott térségben engedélyezhető támogatási plafon 50%-áig,
     - ha a támogatással egyidejűleg a kedvezményezett vállalat csökkenti kapacitását, vagy
     - ha az érintett termékek piacát kínálati hiány jellemzi, és a támogatás nem eredményez lényeges kapacitásnövekedést.
   - *Kis és középvállalkozásoknak* a támogatási program engedélyezett maximális támogatási intenzitásának, illetve – ez előbbi hiányában – az adott térségben engedélyezhető támogatási plafon
     - 75%-áig, ha az érintett termékek piacát kínálati hiány jellemzi, és a támogatás nem eredményez lényeges kapacitásnövekedést.
     - 100%-áig, ha
       - a támogatással egyidejűleg a kedvezményezett vállalat csökkenti kapacitását, vagy
       - az érintett termékek piacát kínálati hiány jellemzi, a támogatás nem eredményez lényeges kapacitásnövekedést, valamint az érintett termékek újító jellegűek.

Maximális támogatás

A támogatás felső határára illetve intenzitására a fent leírt szabályok vonatkoznak.

Speciális előírások	A *de minimis* támogatás kivételével, minden támogatást be kell jelenteni, függetlenül attól, hogy azt támogatási programból, vagy ad hoc formában nyújtják.

A HAJÓÉPÍTŐ IPAR TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A hajóépítő-iparnak nyújtott támogatásokról szóló, 1540/1998 sz. tanácsi rendelet (OJ L 202/1, 1998.07.18.)

Hatály

A szabály a tengerjáró hajók gyártására vonatkozik.

Fogalmak

- *Hajóépítés*: tengeri kereskedelmi hajók[45] építése.
- *Hajójavítás*: tengeri kereskedelmi hajók javítása és karbantartása.
- *Hajó-átalakítás*: legalább ezer regiszter tonnás, saját-meghajtású tengeri kereskedelmi hajók olyan jellegű átalakítása, amely a rakodótér, a váz, a meghajtórendszer vagy az utasok elhelyezését szolgáló helységek alapvető átalakítását jelenti.
- *Saját meghajtású tengeri kereskedelmi hajók* a következők:
  - legalább 100 regiszter tonnás személy- vagy áruszállító hajók,
  - legalább 100 regiszter tonnás különleges feladatok ellátására kialakított hajók (például jégtörők, kotróhajók, stb.),
  - legalább 365 kW teljesítményű vontatóhajók,
  - Közösségen kívüli exportra halászó, legalább 100 regiszter tonnás halászhajók,
  - a fentebb említett hajótípusok befejezetlen vázai, amennyiben azok vízre bocsáthatók és mobilak.

Megengedhető támogatások

1. *Szerződéshez kapcsolódó működési támogatás*
   A hajóépítéshez és átalakításhoz – de javításhoz nem – kapcsolódó szerződésekhez termelési támogatás volt nyújtható 2000. december 31-ig. 10 millió eurót[46] meghaladó szerződési érték esetében a támogatás mértéke 9%-os, minden egyéb esetben 4,5%-os maximumot érhet el.
   Államilag támogatott hitelek szintén nyújthatóak – a fenti küszöbértékbe való beszámolás nélkül – hajóépítés/átalakítás céljára.

2. *Bezárási támogatás*
   Hajóépítő/-javító/-átalakító vállalatoknak nyújtható a teljes vagy részleges bezárással járó költségek enyhítése céljából.
   Elszámolható költségek:
   - a nyugdíjkorhatár elérése előtt elbocsátott, illetve korengedményes nyugdíjba vonult dolgozók bérköltségei,
   - ezen dolgozóknak nyújtott tanácsadás költségei,
   - olyan kisvállalkozások létrehozásának elősegítése, amelyek fő tevékenysége nem hajóépítés/-javítás/-átalakítás,
   - a dolgozók szakképesítésének költségei,
   - a hajógyár, annak épületeinek, berendezéseinek és infrastruktúrájának újjáfejlesztési költségei, amennyiben azokat nem hajóépítésre/-javításra/-átalakításra hasznosítják.

   Azon vállalatoknak, amelyek teljesen megszüntetik hajóépítő/-javító/-átalakító tevékenységüket, a következő támogatások nyújthatók:

[45] Önjáró vizijármű
[46] kb. 2,6 milliárd forint

	– a berendezések könyv szerinti maradványértéke vagy a berendezésekhez kapcsolódó előre meghatározott költségekhez való leszámítolt értékű, 3 éves időtartamú hozzájárulás közül az alacsonyabb értékűvel megegyező összegű támogatás, – hitel vagy hitelgarancia a folyamatban lévő munkálatok befejezéséhez. A támogatás intenzitásának arányban kell állnia a bezárás mértékével. Biztosítani kell, hogy a bezárt egységek 10 évig nem kezdenek újra hajóépítésbe/-javításba/-átalakításba. *3. Szerkezetátalakítási támogatás* Nehéz helyzetbe került vállalatnak megmentési és szerkezetátalakítási támogatás nyújtható, ha az megfelel a megmentési és szerkezetátalakítási támogatásokról szóló részben leírtaknak (pl. tőkeberuházás, adósság-elengedés, veszteségkompenzálás, garanciák, stb. formájában). *4. Innovációs célú beruházási támogatás* Létező hajóépítő/-javító/-átalakító vállalatoknak maximum 10%-os intenzitású innovációs támogatás nyújtható. A támogatás csak és kizárólag a projekt innovatív részéhez kapcsolódó költségekhez adható. A támogatásnak a szükséges minimumra kell korlátozódnia, a projekt kockázati fokát figyelembe véve. *5. Regionális beruházási támogatás* – a támogatás intenzitása a 87. cikk (3)(a) bekezdésének hatálya alá tartozó régióban maximum 22,5%, 87. cikk (3)(c) bekezdésének hatálya alá tartozó régióban maximum 12,5%. – a támogatás a regionális támogatásról szóló részben meghatározott elszámolható költségekre korlátozódik. *6. Kutatás-fejlesztési támogatás* A kutatás-fejlesztésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás. *7. Környezetvédelem* A környezetvédelemre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.
Maximális támogatás	A támogatás felső határára illetve intenzitására a fent leírt szabályok vonatkoznak.

A VASÚTI, KÖZÚTI ÉS BELVÍZI SZÁLLÍTÁS TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A vasúti, közúti és belvízi szállítás állami támogatásáról szóló, 1107/1970. sz. tanácsi rendelet (OJ L 130, 1970.06.15., 1. o.)

Hatály

A szabály a vasúti, közúti és belvízi áru- és személyszállítással foglalkozó vállalkozások támogatására vonatkozik.

Megengedhető támogatások

Megengedhetőek az alábbi támogatások:

- Azon infrastrukturális kiadások támogatása, melyet a más szállítási mód igénybevétele esetén a fuvarozóknak nem kell kifizetniük.
- Új szállítási technológiák fejlesztésére nyújtott kutatási-fejlesztési támogatás.
- Szerkezetátalakítási terv részeként, a túlkapacitások megszüntetését célzó kiadások támogatása (feltétel a támogatás egyedi jellege, időbeli korlátozottsága és a támogatott vállalat hatékonyságának növelése).
- Közszolgáltatásból származó veszteségek megtérítése.
- A kombinált szállítással összefüggő infrastruktúra-fejlesztések, fix és mobil átrakó berendezések és speciális szállítóeszközök beszerzésének támogatásával.

A vasútra vonatkozó speciális szabályok

Támogathatóak az alábbi kiadások:

- szociális kedvezmények,
- a vasúti átjárók létesítményeinek kiadásai,
- más szállítási mód kapcsán fel nem merülő infrastrukturális kiadások.

A belvízi szállításra vonatkozó speciális szabályok

Nem tartoznak a szabály hatálya alá:

- a csak hazai vizeken közlekedő hajók,
- a 300 kilowattot meg nem haladó teljesítményű tolóhajók,
- a kompok.

Támogathatóak az ún. hajóselejtezési alapok, melyek funkciója az, hogy a régi hajók leselejtezése esetén a szállítmányozók kedvezményesen jussanak új, korszerű hajókhoz. Fontos feltétel az, hogy a csere eredményeképp az új hajók beszerzése által a vállalkozás szállítási kapacitása nem nőhet.

Maximális támogatás

A támogatás felső határára, illetve intenzitására a fent leírt szabályok vonatkoznak.

A LÉGI KÖZLEKEDÉS TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A légi közlekedési ágazatban nyújtható állami támogatásokról szóló közösségi szabály (OJ C 350, 1994.12.10.)

Hatály

A szabály légi szállítással foglalkozó vállalkozások támogatására vonatkozik, beleértve az olyan, kapcsolódó tevékenységek támogatását, mely egyes ilyen vállaltoknak előnyt jelent. (pl. vámmentes boltok, repülést oktató iskolák, repülőtéri szolgáltatások stb.)

Nem tartoznak a szabály hatálya alá az állami infrastruktúrális befektetések (repülőterek, hidak stb.), csak abban az esetben, ha egyes légitársaságok kedvezményes elbánásban részesülnek az infrastruktúra használatánál.

Megengedhető támogatások

A légi közlekedésben a 87. cikk alapján engedélyezhető horizontális és regionális támogatások nyújthatók, az alábbi kiegészítésekkel/kivételekkel:

1. Egy-egy légi útvonal működési jellegű támogatása
Működési támogatás nyújtása általában tilos, kivéve a közszolgáltatási kötelezettség kompenzálását és hátrányos helyzetű régiókba irányuló forgalommal kapcsolatos támogatást kivételes esetben. További kivétel az olyan szociális jellegű juttatás, melynek végső kedvezményezettei az utasok (pl. diák vagy nyugdíjas kedvezmény). Ez utóbbi juttatásra azonban az adott útvonalon működő minden légitársaságnak kivétel nélkül jogosultságot kell biztosítani.

2. A 87. cikkben foglalt kivételek alapján nyújtható támogatások
A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó közösségi szabályokkal összhangban nyújtható megmentési és szerkezetátalakítási támogatás légitársaságoknak, szerkezetátalakítási program alapján, időben korlátozottan, "egyszeri jelleggel". Feltétel az, hogy a társaság rövid időn belül visszanyerje gazdaságosságát és életképességét (ne legyen szükség további támogatásra).
Regionális támogatás nyújtására a regionális támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatás alapján van lehetőség.

3. Állami tulajdonú légitársaságok
Ha valamely légitársaság állami tulajdonban van, akkor az állam szerepvállalása a tulajdonosi jogok gyakorlásán nem terjedhet túl, kivéve, ha a támogatást a fenti feltételekkel nyújtja. Privatizáció esetén csak az alábbi feltételek teljesülése mellett engedhető el az előzetes bejelentési kötelezettség: feltétlen közbeszerzési tender meghirdetése, a legjobb ajánlattevő jogosult a megvásárlásra, elegendő idő áll rendelkezésre minden érintett fél számára az ajánlatok kidolgozására, benyújtására és kiértékelésére.

A TENGERI KÖZLEKEDÉS TÁMOGATÁSA

Hivatkozás

A tengeri közlekedési ágazatban nyújtható állami támogatásokról szóló közösségi iránymutatás (OJ C 205, 1997.07.05.)

Hatály

A szabály tengeri szállítással foglalkozó vállalkozások támogatására vonatkozik.

Megengedhető támogatások

1. Működési támogatás

E címen - a világszintű normákhoz való alkalmazkodás érdekében - engedélyezhető a munkabérhez kapcsolódó költségek csökkentése, így a tagállamokban regisztrált hajókon foglalkoztatott közösségi tengerészek

- társadalombiztosítási hozzájárulásának, valamint
- jövedelemadója mértékének

csökkentése. (A munkabér támogatása nem engedélyezhető.)

Emellett engedélyezhető a közszolgáltatási kötelezettség kompenzálása.

2. Közösségi zászló alatt hajózó járművek - hajózási tevékenységükhöz - *adókönnyítést* kaphatnak.

3. Hajó legénysége

A közösségi tengerészek hazaszállításának költsége 50%-ban támogatható.

4. Beruházási támogatás

A hajózásban a beruházási támogatás jelentős része a hajóépítő-ipar támogatásáról szóló tanácsi rendelet hatálya alá tartozik. Más célú a beruházási támogatás a biztonsági és környezetvédelmi előírásoknak való megfelelés növelése érdekében nyújtható. E támogatásoknak a regionális támogatásra vonatkozó szabályoknak kell megfelelniük.

5. Képzési támogatás

Csak a hajózással kapcsolatos tevékenységek támogathatók.

6. Kutatás-fejlesztési támogatás

A kutatás-fejlesztésre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

7. Környezetvédelmi támogatás

A környezetvédelemre vonatkozó szabályok alapján történik az elbírálás.

8. Megmentési- és szerkezetátalakítási támogatás

A megmentési és szerkezetátalakítási támogatásra vonatkozó közösségi szabályokkal összhangban.

Támogatás-halmozódás

A támogatáshalmozódás engedélyezhető mindaddig, amíg az összes támogatás nem haladja meg a jövedelemadó, a társadalombiztosítási járulék és a társasági adó összegét.

EGYÉB TÁMOGATÁSI SZABÁLYOK

AZ ÁLLAMI KEZESSÉGVÁLLALÁS

Hivatkozás

A Bizottság közleménye a Római Szerződés 87 és 88. cikkének alkalmazásáról a kezességvállalás formájában nyújtott állami támogatásokra (OJ C 71, 2000.03.11., 7. o.)

Fogalma

Az állam kötelezettségvállalása arra, hogy a kedvezményezett általi nem teljesítés esetén a felvett hitelt/kölcsönt kamataival együtt visszafizeti. Ezáltal a kedvezményezett a piaci kamatlábnál alacsonyabb kamatláb mellett jut hitelhez.

Hatály

- Az állami kezességvállalás bármilyen formáját (egyszerű kezesség, készfizető kezesség, törvényen alapuló, egyedi kezességvállalás, költségvetési viszontgarancia, stb.) szabályozza.
- Amennyiben az adós nem fizet megfelelő kezességvállalási díjat, maga a kezességvállalás alapozza meg az állami támogatást, és nem pedig a kezesség beváltása.
- A kezességvállalás nem minősül állami támogatásnak, amennyiben nem részesít előnyben bizonyos vállalkozásokat, illetőleg bizonyos termékek előállítását, illetve akkor, ha az alábbi feltételek mindegyike teljesül:
  - a hitel felvevőjének (az adósnak) nincsenek pénzügyi nehézségei;
  - az adós állami beavatkozás nélkül is, piaci feltételek mellett is hitelhez tudna jutni;
  - a kezességvállalás speciális pénzügyi tranzakcióhoz kötött, felső határa maximálva van, az esedékes hitel/kölcsön 80%-ánál többet nem fed le (kötvények kivételével), és határozott idejű;
  - a kezességvállalás piaci ellenértéke (mely többek között a kezességvállalás időtartamától, az adós által nyújtott biztosítékoktól, az adós pénzügyi helyzetétől, a ágazattól, ahol tevékenykedik, a nem teljesítés következményeitől és egyéb gazdasági tényezőktől függ) kiegyenlítésre került;
  - a fizetendő díjak fedezik mind a kezességvállalási kockázatokat, mind az adminisztratív költségeket, ideértve annak a tőkének a hozadékát is, melyet az állam biztosít a kezességvállalás kezdetén.

Megengedhető támogatások	• A kezességvállalás állami támogatásnak minősül ugyan, de megengedhető, ha az állami támogatás egyéb formái vonatkozásában kidolgozott közösségi szabályoknak egyébként megfelel. • Először a kedvezményezett személyét kell meghatározni (adós vagy hitelező), majd ennek tükrében kell az általános szabályokat alkalmazni, különös tekintettel a kezességvállalás céljára, a támogatás intenzitására, és a kedvezményezett helyzetére. • A kezességvállalás megengedhetőségéhez szükséges, hogy szerződésben rögzítsék a beváltás speciális feltételeit, amely feltételek a beváltást akár az adós fizetésképtelenségéhez vagy hasonló körülményekhez is köthetik. • A szerződési feltételek későbbi módosítása új állami támogatást alapoz meg.

A támogatás-tartalom meghatározása	A kezességvállalással fedezett hitel kamatlába és a piaci kamatláb közötti különbség, szorozva a hitelösszeggel, és csökkentve a kezességvállalásért fizetett díjjal.

ADÓKEDVEZMÉNYEK

Hivatkozás	Bizottsági közlemény az állami támogatási szabályok alkalmazásáról a közvetlen társasági adó formájú intézkedések esetében (OJ C 384, 1998.12.10.)
Fogalma	Egy vállalat adókötelezettségeinek az állam általi vagy állami forrásból történő csökkentése, beleértve az adóalap csökkentését, a fizetendő adó csökkentését, adóhalasztást, az adótörlesztés kondícióinak az adott cég számára előnyös megváltoztatását, és ezáltal bizonyos ágazatok vagy bizonyos termékek gyártásának előnyben részesítését.
Nem minősülnek állami támogatásnak • **az általános intézkedések** • **az adórendszer sajátosságai**	Nem minősülnek állami támogatásnak • *az általános, gazdaságpolitikai intézkedések*, amikor az adókedvezményből az összes érintett vállalkozás részesül (pl. K+F tevékenység adókedvezménye, környezetvédelem, képzés, foglalkoztatás adóköltségeinek csökkentése), • az *ún. technikai szabályok*: adószint, amortizációs kulcsok meghatározása, kettős adóztatás elkerülésére hozott intézkedések, • az *adószintek különbözősége* (pl. jövedelemadó-kulcsok), • az, hogy olyan vállalatok nem fizetnek nyereségadót, amelyek nem profitorientáltak, ezért nincs is nyereségük (pl. alapítvány, vagy az olyan szövetkezet, amely a nyereségét teljes egészében felosztja a tagok között, amennyiben ilyenkor a tagok Szja-t fizetnek jövedelmük után), • néhány vállalattípus (pl. KKV) vagy ágazat (pl. mezőgazdaság, halászat) esetében az *általánostól eltérő adószámítási módszer alkalmazása* (adót csak egy bizonyos jövedelemszint felett kell fizetni, vagy meghatározott összeget kell fizetni).
Megengedhető támogatások	Az adókedvezménynek meg kell felelnie az állami támogatásokra vonatkozó általános szabályoknak. Emellett regionális támogatás esetén az alábbiaknak is: – jelentősen hozzá kell járulnia az adott régió fejlődéséhez, – valós helyi hátrányok felszámolásához kell kapcsolódnia, a hátrányokkal arányosnak kell lennie.

Meg nem engedhető támogatások	– Nem megengedhető az, ha az adóbeszedő szervezetnek joga van arra, hogy az általános szabályoktól eltérve valamely vállalatnak kedvezményt nyújtson (pl. eltérő amortizációs kulcsok alkalmazását, vagy az adóhátralékok olyan módon történő behajtása, melynek nem az a célja, hogy minél nagyobb arányban lehessen a hátralékot behajtani, stb.). – Működési támogatásnak minősül és általában nem megengedhető az olyan adókedvezmény, amely nem egy projekt, beruházás megvalósításához kapcsolódik, hanem egyszerűen a vállalat kiadásait csökkenti anélkül, hogy ennek pontos összegét meg lehetne határozni. A csak speciális esetekben megengedhető kivételekhez tartozik pl. a hajógyártás, a környezetvédelmi támogatások egy része és az ultraperiférikus régiókban működő vállalatoknak nyújtott, a hátránnyal arányos – degresszív és határozott időre szóló - támogatások. – Ha az adókedvezmény exporttámogatást jelent vagy céloz, akkor szintén tilos.
Támogatás-tartalom meghatározása	A támogatástartalmat a be nem fizetett adó összegének jelenértéke jelenti.

A RÖVIDTÁVÚ EXPORTHITEL BIZTOSÍTÁS

Hivatkozás

Bizottsági közlemény a RSZ 87. és 88. cikkének alkalmazásáról a rövidtávú exporthitel biztosítás tekintetében (OJ C 281/4, 1997.17.9.)

Hatály

Területi hatály: csak az OECD országokba irányuló export tartozik ide.
A szabályok *csak az ún. rövid távú piacosítható kockázatokra* vonatkoznak, nem foglalkoznak a közép- és hosszú távú exporthitel-kockázatokkal.

- *Piacosítható kockázatnak* csak a kereskedelmi kockázatok tekinthetők. Politikai és természeti katasztrófák kockázata nem tekinthető piacosítható kockázatnak.
- A fentiekre is figyelemmel a *rövid távú piacosítható exporthitelhez kapcsolódó kockázatok* a következők lehetnek:
  - az adós által a szerződés önkényes megszegése, illetve minden olyan cselekmény, amely megfelelő jogi indok nélkül szerződésszegésre, illetve a szerződés megszüntetésére irányul,
  - a szerződésszerű teljesítés elfogadásának megfelelő jogi indok nélküli megtagadása,
  - az adós vagy az érte kezességet vállaló fizetésképtelensége,
  - ha az adós vagy az érte kezességet vállaló nem fizet szerződésszerűen.
- A magán-viszontbiztosítások piacának kapacitása időről-időre változhat, amely azt jelenti, hogy a kereskedelmi kockázatok definíciója nem lehet érinthetetlen, változhat az idők folyamán, kiterjedhet a jövőben például a politikai kockázatokra is. A Bizottság ezért legalább évente megújítja ezt a definíciót a tagállamokkal és más érdekelt felekkel történő konzultáció után.

Megengedhető támogatások

- A biztosítási, illetőleg a viszontbiztosítási kapacitás hiánya miatt előfordulhat, hogy átmenetileg a magánbiztosítók nem biztosítják a piacosítható kockázatokat, ekkor ezek a kockázatok nem piacosíthatónak minősülnek, és tekintetükben megengedett az állami támogatás. Ebben az esetben is piaci biztosítási díjakat kell alkalmazni.
- Az állami támogatásban részesülő exporthitel-biztosítónak külön kell nyilvántartania és könyvelnie a piacosítható és a nem piacosítható kockázatok biztosítását annak érdekében, hogy kimutatható legyen, hogy a piacosíthatóak tekintetében nem élvez állami támogatást.
- Az állami vagy állam által támogatott exporthitel-biztosítónak rendelkeznie kell egy bizonyos saját forrással, kockázati tartalékkal, amely biztosítja, hogy az esetleges veszteségeit legalább részben viselni tudja.

Meg nem engedhető támogatások	A rövidtávú exporthitelek esetében a piacosítható hitelek vonatkozásában nem megengedhető: • az adókedvezmények nyújtása az exporthitel-biztosítónak, • az állami kezességvállalás a biztosítók által felvett hitelekre, • a mentesítés azon kötelezettség alól, hogy az exporthitel-biztosítónak rendelkeznie kell egy bizonyos saját forrással, kockázati tartalékkal, amely biztosítja, hogy az esetleges veszteségeit legalább részben viselni tudja. • az egyéb állami támogatás, ez lehet pénzbeli, de nem pénzbeli is, pl. infrastruktúra-használat, olyan információkhoz való hozzájutás, amelyek mások számára nem elérhetők (pl. a nagykövetség által a megrendelőről összegyűjtött információk), stb., • az exporthitel-biztosítás állami viszontbiztosítása a piacinál kedvezőbb feltételek mellett.

KÜLÖNBÖZŐ TÁMOGATÁSI PROGRAMOK ÉS FINANSZÍROZÁSI FORRÁSOK KOMBINÁCIÓJA

Hivatkozás

A táblázat az alábbi szabályokban foglalt kumulációs szabályokat foglalja össze:

- A Bizottság közleménye a bejelentési kötelezettség és annak megszegése tárgyában(OJ C 3, 1985.01.05)
- A nemzeti regionális támogatásokról szóló iránymutatás (4.18-4.21) (OJ C 74 1998.03.10., 6. oldal)

Hatály

A különböző támogatási programokból és/vagy különböző támogatási forrásokból (közösségi, nemzeti, regionális, önkormányzati) származó támogatások kombinációja esetén.

Szabályok

– Több regionális támogatás programból nyújtott támogatások kombinációja

A regionális támogatások összegének az adott területre érvényes támogatási plafon alatt kell maradni.

A "regionális támogatások összege" magába foglalja az adott projektnek bármely regionális támogatási programból juttatott összes támogatást. Ezen összeg kiszámolásánál tekintettel kell lenni minden támogatási forrásra (helyi, regionális, nemzeti vagy közösségi).

– Regionális célú támogatás kombinációja más célú támogatással

Amennyiben egy regionális támogatásra jogosult kiadás részben vagy teljesen jogosult más célú támogatásra is (pl. K+F), akkor a közös részt a szóban forgó támogatási programok közül a legkedvezőbb támogatásiintenzitás alapján kell elbírálni.

- A támogatás halmozódás nagy összegű eseteinek egyedi bejelentése

  Az 1985-ös közlemény előírja a tagállamok számára a „támogatás kumulálódás jelentős eseteinek" külön bejelentését.

  Jelentős esetnek az alábbiak minősülnek:

  – a támogatás különböző támogatási programokból származik, és
  – a teljes beruházási összeg meghaladja a 12 millió eurót[47] vagy a teljes támogatás intenzitása meghaladja a 25%-t nettó támogatási egyenértéken.

- Nincs szükség előzetes bejelentésre az alábbi esetekben:

  – a teljes beruházás nem éri el a 3 millió eurót;[48]
  – az összes támogatás intenzitása – függetlenül a beruházás nagyságától – nem éri el a 10%-ot nettó támogatási egyenértéken számolva;
  – a támogatás intenzitás nem haladja meg valamelyik jóváhagyott támogatási program intenzitás-plafonját.

[47] 3,1 Mrd FT

[48] Kb. 780 millió forint.

A TÁMOGATÁS MÉRTÉKE FÖLDTERÜLET ÉS ÉPÜLETEK HATÓSÁG ÁLTALI ÉRTÉKESÍTÉSE ESETÉN

Jogalap

A hatóságok tulajdonában lévő földterületek és épületek értékesítése során nyújtott állami támogatásokról szóló bizottsági közlemény (OJ C 209, 1997.07.10., 3. oldal)

Cél

Az alábbi elvek betartásával automatikusan kizárható állami támogatás nyújtása a földterületek és az építmények értékesítése esetén.

Fogalmak

Nincs szó állami támogatás nyújtásáról az állami tulajdonban lévő földterületek és építmények értékesítésekor, ha a tulajdonos az eladáskor az alábbi eljárások valamelyikét követi:

- Előzőleg meghirdetett, nyilvános és korlátozások nélküli árverésen a legtöbbet, vagy az egyedüli licitálónak értékesítik a földterületet/építményt.
- Az értékesítés független értékbecslők által meghatározott áron történik.

  Az eladási ár nem lehet kevesebb, mint az értékbecslő által meghatározott ár. Ha ezen az áron nem lehet értékesíteni az ingatlant, akkor az az eredeti árhoz képest legfeljebb 5% engedménnyel értékesíthető, ahhoz, hogy az alacsonyabb áron történő értékesítés ne minősüljön állami támogatásnak.

TANULMÁNYOK

1. **Jakab Erika:** A mezőgazdasági célú állami támogatások rendszere az Európai Közösségben
2. **Banai Péter Benő:** Az állami támogatási csoportmentességi rendeletek
3. **Hargita Eszter:** A nemzeti bíróságok és a Bizottság együttműködése az Európai Unióban az állami támogatás területén
4. **Jakab Erika:** A transzparencia irányelv és módosításai

Jakab Erika

A MEZŐGAZDASÁGI CÉLÚ ÁLLAMI TÁMOGATÁSOK RENDSZERE AZ EURÓPAI KÖZÖSSÉGBEN

Az Európai Bizottság 2000 februárjában adta ki a mezőgazdasági támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatást[49], mely először ad áttekinthető és átfogó képet álláspontjáról a mezőgazdasági és versenypolitika összehangolásának tekintetében. Ugyan az iránymutatás nem kötelező erejű dokumentum, mint a rendelet vagy irányelv, a Bizottság mégis az iránymutatásban leírtak szerint bírálja el a mezőgazdaság területén nyújtott állami támogatásokat, így a tagállamoknak a legtöbb esetben nincs lehetőségük az iránymutatásban leírtakkal nem összeegyeztethető támogatást nyújtaniuk. Ezen felül az új iránymutatás az 1999 májusában[50] kiadott vidékfejlesztésről szóló tanácsi rendeletben foglalt támogatási szabályokat is magában foglalja.

Az új iránymutatás egyfelől jelentősen javít a mezőgazdaságnak nyújtott állami támogatások politikájának átláthatóságán, másfelől pedig jól tükrözi az elmúlt évtizedek alatt a Közös Agrárpolitika (KAP) céljaiban és prioritásában végbement gyökeres változásokat.

I. ELŐZMÉNYEK

1. A KAP prioritásainak változása

Az 1962-ben létrehozott KAP célja a mezőgazdasági termelés növelése, a mezőgazdaságban foglalkoztatottak méltányos jövedelemhez való juttatása, a piacok stabilizálása, az ellátás és a méltányos fogyasztói árak biztosítása volt. Ezek a célok a közös piaci rendtartás bevezetésével, a termelést, értékesítést, keresletet, kínálatot, termelési jövedelmeket befolyásoló közvetlen illetve közvetett közösségi eszközökkel, közösségi költségvetésből finanszírozva valósultak meg. A KAP hatálya alá tartozik az európai agrárgazdasági termékek döntő többsége, melyeket a Római Szerződés II. melléklete sorol fel.

A KAP-on keresztül megvalósuló intézkedések, különösen az árszabályozás, túltermelési válsághelyzetet eredményezett az EU-ban, amelyet egyéb más problémák, például a környezet leépülése és a mezőgazdasági jövedelmek aránytalan eloszlása is súlyosbítottak. Az 1992-ben bevezetett McSharry reformok az árszabályozás helyett inkább a közvetlen támogatás módszerének bevezetésére és ezzel párhuzamosan a földpihentetés (set-aside) támogatására épültek és mérsékelten eredményesnek mondhatóak a piaci egyensúly javításának tekintetében. Annak ellenére azonban, hogy a túltermelés csökkent és az egy főre eső mezőgazdasági jövedelem nőtt, a 90-es évek végére nyilvánvalóvá vált, hogy a mezőgazdaság területén sokkal átfogóbb reformokra van szükség. Az eredeti célkitűzések is módosultak: az ellátás biztosítása (önellátás) például már nem annyira prioritás, mint a II. világháborút követő időszakban. A hangsúly egyre inkább a mezőgazdaság hosszútávú piacképességére és fenntartható fejlesztésére illetve a mezőgazdasági és a vidékfejlesztési politika integrálására helyeződik át. Ennek megfelelően az Agenda 2000-ben a Tanács a következő célokat tűzte ki a mezőgazdasági politika területén:

- A versenyképesség javítása, az árak csökkentése
- Élelmiszer-biztonság, élelmiszer-minőség fejlesztése
- Környezetvédelmi célok KAP-ba való integrálása

[49] OJ C 28, 2000.0.01.

[50] Regulation No. 1257/1999 (1999.05.17.)

- A mezőgazdaságból élő közösség jövedelmének biztosítása (itt előtérbe kerül a szociális kohézió és a jövedelmek újraelosztása).
- Kiegészítő és alternatív jövedelemforrások és munkalehetőségek megteremtése a gazdálkodók részére.
- Az EU-n belül a gazdasági kohézió javítása.

Ezeknek a céloknak a megvalósulásánál, tekintve, hogy nem közvetlenül a rövidtávú piacpolitikával és szabályozással kapcsolatosak, a tagállamok által nyújtott állami támogatásnak sokkal nagyobb szerep jut, mint a közös piaci rendtartásokkal megvalósuló piacszabályozás esetében, ahol a támogatások közösségi szinten valósulnak meg, és a tagállamok által nyújtott támogatások általában tiltottak.

2. A versenypolitika érvényesülése a KAP-ban

A Római Szerződés állami támogatásokra vonatkozó rendelkezéseinek hatálya alapszabályként nem terjed ki a Szerződés II. mellékletében felsorolt árucikkekre (mezőgazdasági termékekre). A mezőgazdasági támogatásokat a 36. cikkben kapott felhatalmazás alapján tanácsi rendeletek szabályozzák. A 87-89. cikkek mezőgazdasági termékekre való általános alkalmazásáról a 26/62. számú tanácsi rendelet[51] rendelkezik. E rendelet értelmében a 87-89. cikkek csak bizonyos korlátozásokkal alkalmazandó. Konkrétan a rendelet értelmében a mezőgazdasági termékekre a 87. cikk teljes egészében, a 88. cikknek viszont csak az első mondata alkalmazandó. Ez azt jelenti, hogy a közösségi intézmények nincsenek felhatalmazva arra, hogy a mezőgazdaságnak nyújtott állami támogatások szabályozásában hatékonyan fellépjenek, hiszen a Bizottság felé a tagállamoknak csak bejelentési, de nem engedélyeztetési kötelezettségük van.

A Bizottság tehát csak úgy tudott a 87-89. cikkeknek érvényt szerezni, ha a különböző mezőgazdasági termékekre vonatkozó közös piaci rendtartást létrehozó egyes tanácsi rendeletekbe beiktatásra került egy standard zárórendelkezés, ami kimondja, hogy a Szerződés 87-89. cikkek teljeskörűen alkalmazandó, kivéve ha a rendeletekben leírtak máshogy nem rendelkeznek. Ennek értelmében egy támogatás, mely a rendtartással ellentétes illetve annak működését befolyásolja nem engedélyezhető, akkor sem, ha a 87-89. cikkek alapján a közös piaccal összeegyeztethető lenne. A rendtartásban foglalt intézkedéseket ellenben még akkor sem korlátozhatja a 87-89. cikk, ha az intézkedések más termékek esetében a közös piaccal nem lennének összeegyeztethetőek.

Azoknál a termékeknél, melyekre nem létezik közös piaci rendtartás, a 26/62. számú tanácsi rendelet a mérvadó, tehát a Bizottság csak informálódhat a szóban forgó termékek termelésével összefüggő tevékenységekhez nyújtott állami támogatásokról, ezek folyósításába azonban nem avatkozhat be.

A rövidtávú piacpolitikát segítő, tehát a közös piaci rendtartásokhoz és az ezekkel összefüggő intézkedésekhez kapcsolódó állami támogatások általában tiltottak, hiszen a tagállamok által egy egyébként közösségileg is támogatott tevékenységhez nyújtott támogatás torzító hatással lenne az egész piaci rendtartás működésére. Abban az esetben, amikor a közös piaci rendtartás közös árrendszeren alapul, ez különösen igaz, hiszen a gazdálkodók bevételéhez nyújtott bármilyen támogatás megzavarná a rendtartás alapját képező árbeállítási rendszert.

Mint már az korábban említésre került, a mezőgazdaság hosszútávú, strukturális átalakítását, a környezet megóvását illetve a vidékfejlesztést (tehát a mezőgazdasági politika új prioritásait)

[51] OJ 30, 1962.04.20.

szolgáló intézkedések illetve tevékenységek támogatásánál a tagállamoknak sokkal több szabadságot biztosít a közösségi gyakorlat. Ezen a területen nem a támogatáspolitika közösségi szintre való emelése és központi ellenőrzése a cél, hanem a tagállami politika összehangolása. Ennek megfelelően az állami támogatás nyújtása bizonyos feltételek mellett megengedhető és a Bizottság által engedélyezhető. Ezeket a feltételeket eddig különböző bizottsági és tanácsi rendeletekben, irányelvekben, keretszabályokban és iránymutatásokban rögzítették. Ugyanakkor jelentős részük nem került rögzítésre hivatalos kiadványokban, egy támogatási tervezet összeegyeztethetőségének megállapítására és az engedélyezési folyamatra általában mindössze a Bizottság gyakorlata adhatott támpontot, melyet sokszor csak olyan belső dokumentumokban rögzítettek, melyek nem kerültek hivatalos közlésre. A mezőgazdasági támogatások engedélyezése így nem volt átlátható.

3. A vidékfejlesztési rendelet

Az Agenda 2000 elfogadását követően (melyben a mezőgazdasági politikán belül prioritásként szerepelt a vidékfejlesztési politika átfogó reformja és a vidékfejlesztés szerepének megerősítése) a Tanács új vidékfejlesztési politikát dolgozott ki, és 1999 májusában elfogadta az új vidékfejlesztési rendeletet mely nagy előrelépést jelentett az átláthatóság szempontjából, hiszen egy átfogó és kötelező erejű rendeletben került rögzítésre a vidékfejlesztéssel kapcsolatos számos olyan rendelkezés, melyeket eddig számos különböző jogszabály illetve dokumentum tartalmazott. A rendelet 51. és 52. cikkének értelmében az állami támogatásra vonatkozó közösségi szabályok néhány – a rendeletben említett – kivételtől eltekintve teljes körűen alkalmazandók. Ez alól kivételt képeznek azok a tagállami támogatások, melyek a RSZ 36. cikkének alapján nyújtott közösségi támogatásokat egészítenek ki (ld. közös piaci rendtartások és az állami támogatások, I/2 pont).

Azokra a támogatásokra, melyek olyan tevékenységet illetve célt támogatnak, melyek nem zavarják a közös piaci rendtartások működését, a vidékfejlesztési rendelet alkalmazza a 87-89. cikkeket, ugyanakkor ezekre a támogatásokra egyenként is megszab bizonyos feltételeket, melyek azonban a RSZ 87-89. cikkekkel összhangban vannak.

II. AZ ÚJ MEZŐGAZDASÁGI IRÁNYMUTATÁS

1. Célok, alapelvek

Az új mezőgazdasági állami támogatásokra vonatkozó közösségi iránymutatás célja, hogy átfogó és átlátható képet adjon a Bizottság mezőgazdasági támogatásokra vonatkozó politikájáról. Az iránymutatás tartalmazza az összes olyan célt, melyre a tagállamok állami támogatást nyújthatnak és ezek pontos feltételeit.

A Bizottság felismerte annak szükségességét, hogy a KAP-on és a vidékfejlesztési politikán keresztül megvalósuló közösségi támogatással összhangba kell hoznia saját állami támogatási politikáját, így az iránymutatás kidolgozásánál már figyelembe vették a releváns jogszabályokban bekövetkezett legújabb változásokat, különös tekintettel a fent említett vidékfejlesztési rendeletre és a közös piaci rendtartásokat szabályozó rendeletekre. Az új iránymutatás kiadásával a Bizottságnak továbbá fő célja, hogy az összhang mellett megteremtse az átláthatóságot is a mezőgazdaság és az állami támogatások kapcsolatának vonatkozásában, ezzel megkönnyítve a tagállamokon belül a kompetens, állami támogatásokért felelős hatóságok támogatások bejelentésével és saját, támogatások elbírálásával kapcsolatos munkáját.

Az új iránymutatás hangsúlyozza, hogy annak ellenére, hogy a 87-89. cikkek teljeskörűen alkalmazandóak azokra a szektorokra, melyekben közös piaci rendtartás van érvényben, (ezeknek a rendtartásoknak alá vannak rendelve)a tagállamok nem hivatkozhatnak a 87-89. cikkekre egy közös piaci rendtartás szabályaival szemben. A Bizottság semmi esetben sem engedélyezhet olyan támogatást, mely a közös piaci rendtartás szabályaival inkompatibilis illetve annak működését megzavarhatja.

Az iránymutatás azt is megerősíti, hogy azokra a termékekre, melyeket nem szabályoz közös piaci rendtartás, a fent említett 26/62. tanácsi rendelet vonatkozik. A tagállamoknak tehát kötelességük az ezeknek a szektoroknak nyújtott támogatást bejelenteni a Bizottság felé, a Bizottság azonban csak véleményezheti a támogatást, annak nyújtását ellenben nem akadályozhatja meg. Abban az esetben, ha az adott támogatás a termelőknek hasonló támogatást nyújt, mint amit az azokban a mezőgazdasági ágazatokban tevékenykedő termelők kapnak, ahol közös piaci rendtartás van érvényben, és amennyiben a Bizottság úgy értékeli, hogy a támogatás céljai összhangban vannak a közös piaci rendtartások céljaival, akkor a véleménynyilvánítástól is eltekint, még akkor is, ha a szóban forgó támogatás működési támogatásnak minősül.

Az iránymutatás értelmében a mezőgazdasági támogatásoknak tartalmazniuk kell ösztönző elemet, ami konkrétan a kedvezményezett saját hozzájárulását jelenti a támogatott tevékenység finanszírozásához. E kikötés hiányában ugyanis nem lehetne kizárható a működési támogatás nyújtása, ami – a közös piaci rendtartások intézkedésein kívül - a mezőgazdaság területén is tiltott.

Mivel a kevésbé fejlettebb régióknak adandó mezőgazdasági támogatások esetében a mezőgazdaság speciális feltételeit figyelembe kell venni, a közösségi regionális támogatásra vonatkozó iránymutatás a mezőgazdasági támogatásra nem érvényes. Azokban az esetekben, ahol a regionális szempontok mezőgazdasági támogatásokkal kapcsolatban felvetődnek, a jelen iránymutatás e szempontokat magában foglalja. Ugyanez vonatkozik a kis- és középvállalkozásoknak nyújtható állami támogatásokra vonatkozó közösségi keretszabályra is.

Az iránymutatásban foglalt összes támogatási cél esetében a támogatás maximális mértéke bruttó támogatástartalomban van kifejezve. Továbbá az összes támogatásra vonatkozik, hogy a pályázathoz minden esetben kell egy környezetvédelmi hatásvizsgálatot csatolni akkor is, ha az adott támogatás célja nem a környezet javítása.

2. Beruházási támogatás

a) A mezőgazdasági birtokoknak nyújtandó beruházási támogatások esetében alapelv, hogy a támogatás hozzájáruljon a mezőgazdasági jövedelmek, élet- és munkakörülmények javulásához. A támogatásnak továbbá hozzá kell járulnia az alábbi célok legalább egyikének eléréséhez: termelési költségek csökkentése, a termelés fejlesztése illetve átcsoportosítása, minőség javítása, környezet állapotának javítása, a higiéniás és az állatok jóléti körülményeinek javítása a gazdálkodó tevékenységek diverzifikákása. Az iránymutatás külön rámutat arra, hogy az egyszerű, mindössze a következő évi termeléshez szükséges éves beruházások nem engedhetőek meg, hiszen a fenti célok egyikét sem szolgálják.

Az iránymutatásból kiderül, hogy a Bizottság a termelés növekedését eredményező támogatásokat sem pártolja. Egyértelmű tiltás azoknak a termékeknek az esetében fogalmazódik meg, melyekre közös piaci rendtartáson belül termelési korlátozás van

érvényben. A tiltás abban az esetben él, ha a termelés növekedése e határ átlépését eredményezné. Alapelvként a termelési támogatás akkor tiltott, ha a termelésben létrejött árutöbbletre nincs normális piaci felvevő-kapacitás. Ehhez kapcsolódik például az állatok vásárlása is, mely az iránymutatás szerint csakis olyan egyszeri, kezdő beruházáskor támogatható, ami a génállomány javítását szolgálja (pl. magas minőségű tenyészállatok).

A támogatás maximális mértéke az elszámolható beruházási költségek 40%-a, kivéve az 1257/99. számú vidékfejlesztési rendeletben meghatározott elmaradott hátrányos helyzetű területeken, ahol a felső határ 50%. A fiatal gazdálkodók számára mindkét esetben 5%-kal emelkedik a felső határ.

Minden támogatás esetében bizonyítani kell a gazdasági életképességet és a környezetvédelemre, higiéniára és állatok jólétére vonatkozó közösségi szabályok betartását.

Létezik három speciális eset, melyben a mezőgazdasági birtokokba való beruházási támogatás mértékének felső határa eltérhet a fentebb megadottól és ezért ezekben az esetekben a Bizottság a RSZ 87-89. cikkeivel való összeegyeztethetőséget az alábbiak szerint bírálja el.

A tájak hagyományjellegének megőrzésére szolgáló beruházások esetében a reálköltségek 100%-áig adható támogatás, ha a beruházások termeléshez nem hozzájáruló, és 60%-áig (75% a hátrányos helyzetű területeken), ha termeléshez hozzájáruló helyi örökségnek számító jellegzetességek megőrzésére irányul. A gazdálkodó épületek közérdek miatt szükségszerűvé váló áthelyezésére is adható magasabb támogatás, azonban ennek arányban kell állnia az áthelyezésből adódó esetleges előnyökkel (pl. korszerűbb épületek) illetve a termelésben tapasztalt esetleges növekedéssel. Ha a gazdálkodónak nem származik semmilyen előnye az áthelyezésből, a költségek akár teljes megtérítése sem számít állami támogatásnak. A környezet védelmét szolgáló, a higiéniás feltételeken és az állatok jólétén javító mezőgazdasági birtokokat érintő beruházások esetében 20-25%-kal lehet magasabb a támogatás felső határa, mint az általános beruházási felső érték.

b) Mezőgazdasági termékek feldolgozásával és marketingjével kapcsolatos beruházásokhoz nyújtott támogatás

A mezőgazdasági termékek feldolgozásával és marketingjével kapcsolatos beruházásokhoz nyújtott támogatás esetében a Bizottság törekvései a közös mezőgazdasági politika és versenypolitika összehangolására irányulnak, melyet a támogatási intenzitás és az elszámolható költségek összehangolásával próbálnak elérni. A támogatási intenzitások terén rugalmasság abban az esetben tapasztalható, ha az adott beruházás regionális fejlesztési programon belül valósul meg. Amennyiben a Bizottság az adott támogatást tartalmazó regionális fejlesztési programot jóváhagyta a közösségi tagállami regionális támogatásra vonatkozó iránymutatás alapján, az ott jóváhagyott támogatási intenzitások alkalmazandók.

A gazdasági életképesség és a környezetvédelmi, higiéniás és állatok jólétének körülményeivel kapcsolatos közösségi szabályok betartását bizonyítani kell. További feltétel, hogy a támogatott termékre legyen piaci felvevő-kapacitás. A támogatási intenzitás nem haladhatja meg az elszámolható költségek (ingatlan építése, vásárlása, fejlesztése; új gépek, felszerelések, beleértve a számítógépes software-t; az előző költségek max. 12%-át kitevő általános költségek, mint például versenyképesség tanulmányok, konzultáció, szabadalmak és licencek) 40%-át (50% az 1. célterületeken). Amennyiben az elszámolható költségek meghaladják a 25 millió eurót[52] illetve a támogatástartalom meghaladja a 12 millió eurót[53], a

[52] 6,5 Mrd Ft

RSZ 88. cikk (3) bekezdésének értelmében a Bizottságnak a támogatást külön be kell jelenteni.

c) Gazdálkodó tevékenységek diverzifikálásával kapcsolatos beruházási támogatás

A gazdálkodó tevékenységek diverzifikálásával kapcsolatos beruházási támogatást a Bizottság általában támogatja, hiszen ez az egyik prioritása a közösségi vidékfejlesztési politikának. Azoknak a tevékenységeknek nyújtott támogatások, melyek a vidékfejlesztési rendelet hatálya alá tartoznak, de nem a RSZ I. Mellékletében felsorolt termékek termelésével, feldolgozásával és marketingjével kapcsolatosak (pl. mezőgazdasági turizmus), a jelen iránymutatás hatályán kívül esnek. Ezek elbírálása az általános, nem ágazat-specifikus támogatások elbírálása szerint történik, így érvényesül a *de minimis* szabály, a regionális támogatásokra és a KKV-kra vonatkozó szabály. A RSZ I. Mellékletében felsorolt termékekkel kapcsolatos fenti célú támogatásokat a Bizottság a támogatás nagyságától függően az a) és c) pontokban leírtak szerint bírálja el.

3. Környezetvédelmi támogatás

A környezetvédelemre vonatkozó általános alapelvek, a megelőzés, a károk forrásnál való megszüntetése, a szennyező fizet elv a környezetvédelmi célú mezőgazdasági támogatásokra is vonatkoznak, különösen az utolsó két elv. A közösségi minimális környezetvédelmi előírások betartása minden esetben alapkövetelmény.

a) A környezetvédelmi célú beruházási támogatások a 2. pont szerint kerülnek elbírálásra

b) Mezőgazdasági-környezetvédelmi elkötelezettséghez nyújtott támogatás

A vidékfejlesztési rendeletben foglalt mezőgazdasági-környezetvédelmi elkötelezettséghez nyújtott közösségi támogatás felett a tagállam évente nyújthat támogatást, ebben az esetben azonban a következő feltételeknek kell teljesülnie: a támogatást a kiesett jövedelem, a felvállalásból adódó költségtöbblet és az ösztönző elem szükségességének alapján kell kiszámítani. Az első két szempont kiszámításához alapul az adott területen a „jó gazdálkodási gyakorlat” szolgál, az utolsó szempont esetében az ösztönző elem nem haladhatja meg a jövedelem-kiesés és további költségek 20%-át.

A támogatás feltétele, hogy a gazdálkodó felvállalását legalább 5 évig tartsa meg. Ez az időtartam abban az esetben lehet rövidebb, ha a felvállalással a kívánt, teljes környezetvédelmi pozitív hatás rövidebb időn belül elérhető.

c) A vidékfejlesztési rendelet 16. cikkében egy új közösségi támogatást vezetett be. Ennek értelmében kárpótlási céllal közösségi támogatásra jogosultak azok a gazdálkodók, akiknek jövedelme a mezőgazdasági területek kihasználására környezetvédelmi céllal bevezetett közösségi korlátozások miatt csökkent. A támogatás felső mértéke a rendeletben rögzítve van. A tagállamok egyedi alapon nyújthatnak ezen túlmenően támogatást a hátrányos helyzetű területeken, ezt azonban egyedi alapon kell véleményeztetni a Bizottsággal, aki főszabályként a jó gazdálkodói gyakorlaton túlmutató támogatásokat engedélyezi.

d) Működési támogatás

[53] 3,1 Mrd Ft

Főszabályként tiltott. Kivétel a közösséginél szigorúbb nemzeti előírások teljesítése, amennyiben a támogatás célja a többletkiadásokból eredő nemzetközi versenyképesség csökkenésének kompenzálása illetve a bio-üzemanyag használatából adódó többletköltségek kompenzálása. A támogatás maximális időtartama az első esetben 5 év, a második esetben 5 évente felülvizsgálandó.

Egyre elterjedtebb a mezőgazdaságot érintő környezetvédelmi adók kivetése (pl. energia-adó, permetszerekre kivetett adó). Előfordulhat, hogy a mezőgazdaságra háruló adóterhek kiegyensúlyozásának érdekében más adókat (pl. ingatlan-adó) ebben az ágazatban csökkentenek. Amennyiben ezek az intézkedések az egész ágazatot érintik, nem számítanak állami támogatásnak. Ugyanakkor a tapasztalat az, hogy a környezeti szempontból intenzív termelési alágazatokat részesítik előnyben, így pedig már állami támogatásnak minősülnek és csak csökkenő mértékben maximum 5 évre adhatók, amennyiben a nemzetközi versenyképesség csökkenésének kompenzálására irányulnak illetve bizonyítható, hogy az alapanyagok felhasználásának érdemi csökkenését eredményezik.

e) A fentieken kívüli környezetvédelmi támogatásokat a Bizottság egyedi alapon véleményezi a jelen, illetve a környezetvédelmi célú támogatásokra vonatkozó iránymutatás alapján. Ettől eltekintve, a fenti esetekre vonatkozóan az utóbbi iránymutatás hatályát veszti.

4. Egyéb támogatási célok

Az alábbiakban az iránymutatásban meghatározott további támogatási célok kerülnek rövid (nem kimerítő) bemutatásra. Az egyes támogatási célokkal kapcsolatban az iránymutatás rögzíti a lehetséges kedvezményezettek körét, a támogatás felső határát és a támogatás egyéb feltételeit.

Az alábbiakban részletezett célokon kívül az iránymutatás tartalmazza a kutatás-fejlesztésre, foglalkoztatásra, a rövidtávú kölcsönre, a megmentésre és szerkezetátalakításra valamit a promóciós tevékenységre adható támogatást is, ezekre vonatkozóan azonban az eddig életben lévő szabályok hatályosak.

a) A fiatal gazdálkodók munkakezdésének támogatása. A vidékfejlesztési rendelet közösségi támogatást vezetett be erre a célra, valamint rögzíti a közösségi és tagállami forrásból adható kumulált támogatás felső értékét. Ezt a felső határt a Bizottság különleges esetben megemelheti (max. 25.000 euró[54]), különösen ha az indulási költségek az adott régiókban nagyon magasak.

b) Támogatás engedélyezhető a gazdálkodók korai nyugdíjaztatására, gazdálkodói tevékenységek végleges megszüntetésére és gazdaságilag életgéptelen gazdálkodók más, nem mezőgazdasági ágazatban való elhelyezkedésének elősegítésére.

c) Támogatás engedélyezhető a termelési, feldolgozói és marketingkapacitások végleges megszüntetésére, amennyiben ez az adott ágazat érdekeit szolgálja és a bezárás jövőbeli kötelezettséget jelent. Az olyan ágazatokban, ahol többletkapacitás áll fenn regionális illetve nemzeti szinten, a bezárási támogatás részét kell képezze egy átfogó, részletes, az adott ágazatra vonatkozó szerkezetátalakítási tervnek és menetrendnek.

d) Támogatás engedélyezhető az ún. termelési csoportok felállításával kapcsolatos költségekhez való hozzájárulás címén, amennyiben a támogatás nem vehető igénybe valamelyik közös piaci rendtartáson keresztül (ebben az esetben egyedi elbírálás alá esik). A kedvezményezett lehet maga a csoport illetve a csoportban résztvevő termelő. A támogatás

[54] 6,5 millió forint

főszabályként maximum 5 évre adható, csökkenő mértékűnek kell lennie, a kedvezményezettnek 3 évig kell a csoportban maradnia.

e) Támogatás engedélyezhető a mezőgazdasági termelést illetve termelőeszközöket ért kár kompenzálására. A természeti katasztrófák, időjárási viszontagságok és állati illetve növényi megbetegedések által okozott kár kompenzálása mellett az iránymutatás két új célt jelöl meg: a megbetegedések által okozott kár megelőzésére és a biztosítások megkötéséhez nyújtható támogatás.

f) Támogatás engedélyezhető a föld újrafelosztása miatt felmerülő adminisztrációs és tanulmányok elkészítésével kapcsolatos költségekhez, amennyiben az ágazat versenyképessége a föld újrafelosztásával javul.

g) Támogatás engedélyezhető a minőségi mezőgazdasági termékek előállításával és marketingjével kapcsolatban, azon belül marketing kutatáshoz, termék-tervezéshez, minőségbiztosítási rendszerek bevezetéséhez és az ezzel kapcsolatos képzési költségekhez. A támogatás felső mértéke 100 000 euró[55] három év alatt, illetve a KKV-k esetében az elszámolható költségek 50%-a, ha ez a magasabb összeg. A minőségbiztosítások esetében a nem kötelező minőségbiztosítások bevezetésére a támogatás felső határa 70%, míg a kötelezők esetében a támogatási intenzitás elérheti a 100%-ot.

h) Támogatás engedélyezhető technikai segítségnyújtás céljával, konkrétan például képzésre, konzultációs költségekre, birtokvezetéssel kapcsolatos szolgáltatásokra, szakmai vásárok, versenyek szervezésére és az abban való részvételre. A támogatás felső mértéke 100.000 euró három év alatt, illetve a KKV-k esetében az elszámolható költségek 50%-a, ha ez a magasabb összeg.

i) Támogatás engedélyezhető élőállat-állomány minőségének fenntartására változó felső határ mellett főleg adminisztratív és regisztrációs célokra.

j) Támogatás nyújtható a perifférikus földrajzi régiók támogatására

5. *Eljárási szabályok*

Minden új, illetve módosított támogatási programot illetve a fentiek szerinti egyedi támogatást a Bizottságnak előzetesen be kell jelenteni. Ez alól kivételt képezhet a vidékfejlesztési rendeletben meghatározott közösségi támogatást kiegészítő, fenti rendelet alapján a Bizottság által már jóváhagyott támogatás. A RSZ I. Mellékletében felsorolt termékekkel kapcsolatos már meglévő támogatási programokat a tagállamoknak 2000. június 30-ig kellett összhangba hozni az iránymutatással, a többi támogatási programra a határidő 2000. december 30 volt. A tagállamoknak az iránymutatás hatálya alá tartozó támogatásokról éves jelentést kell készíteniük.

Az iránymutatás 2000. január 1-től hatályos.

[55] 26 miilió Ft

Banai Péter Benő

AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁSI CSOPORTMENTESSÉGI RENDELETEK

Csoportmentességi rendeletekről általában

Az 1998-ban elfogadott 994/98. számú tanácsi rendelet[56] hatalmazta fel az Európai Bizottságot arra, hogy egyes támogatási területeken[57] ún. csoportmentességi rendeleteket alkosson. A csoportmentességi rendeletek célja a Bizottság munkaterhének csökkentése és a támogatásnyújtás feltételeinek uniformizálása. Lényege, hogy a Bizottság egyes területeken lemond a támogatások ellenőrzésének és jóváhagyásának eddigi kizárólagos jogáról és átengedi azt a tagállamoknak.[58] Ezzel egyszerűsödik az eljárás, hiszen a tagállamoknak e támogatásokat nem kell előzetesen bejelenteni, illetve a kedvezmény nyújtásával megvárni a Bizottság döntését; ugyanakkor a Bizottság munkaterhe is csökken, és kapacitásait a nagyobb volumenű támogatások ellenőrzésére fordíthatja.

Az első csoportmentességi rendeletek elfogadására – a tagállamokkal történő hosszas egyezetés után – 2000 decemberében került sor, a *de minimis* (csekély összegű), a képzési és a kis- és középvállalkozások támogatása terén. Az új rendeletek a Hivatalos Lapban (Official Journal) való közzététel (2001. január 13.) utáni 20. napon léptek hatályba és 2006. december 31-ig maradnak érvényben. Az új szabályok kihirdetésével egyidejűleg a vonatkozó régi szabályok (így a *de minimis* támogatásokról szóló bizottsági közlemény, a képzési támogatásokról szóló keretszabály, és a kis- és középvállalkozások állami támogatásáról szóló közösségi iránymutatás[59]) hatályukat vesztették.

A tagállamnak a bejelentés alól mentesített támogatásokról a következő információkat kell megküldeni a Bizottságnak:

- a támogatási program elfogadásakor a program jellemző adatait tartalmazó rövid összegzést (támogatást nyújtó szerv, támogatottak köre, stb.), mely a Bizottság a Hivatalos Lapban (Official Journal) tesz közzé; illetve
- a programok végrehajtásáról szóló éves beszámoló.

Ez utóbbi kötelezettségek nem vonatkoznak a *de minimis* támogatásokra, a tagországnak azonban e támogatásokra vonatkozó adatokat is 10 évig meg kell őriznie és kérés esetén a Bizottság rendelkezésére bocsátani.

További változás, hogy a tagállamok által a csoportmentességi rendeletek be nem tartása esetén a támogatást nyújtó szerv döntése nem csak a Bizottságnál, hanem a tagállami bíróságoknál is megtámadható.

Noha az említett tanácsi rendelet alapján a Bizottság más területeken is (pl. regionális támogatások) elfogadhatna csoportmentességi rendeleteket, információink szerint a közeljövőben nem várható újabb csoportmentességi rendelet megalkotása.

---

[56] OJ L 142, 1998.05.14. – EEC/Euratom regulations No 994/98 of 07/05/1998 on the application of Articles 92 and 93 of the Treaty establishing the European Community to certain categories of horizontal State aid

[57] *De minimis* támogatás, kis- és középvállalatok, kutatás-fejlesztés, környezetvédelem, foglalkoztatás és képzés támogatása, regionális támogatások.

[58] Hasonló csoportmentességi rendeletek évek óta léteznek a vállalati verseny (anti-tröszt) területén.

[59] Commission notice on the de minimis rule for State aid OJ C 68, 1996.03.06; Framework on training aid OJ C 343, 1998.11.11; Community guidelines on State aid for small and medium-sized enterprises (SMEs) OJ C 213, 1996.07.23.

A három csoportmentességi rendelet rövid ismertetése

A ***de minimis támogatásról*** szóló rendelet gyakorlatilag „legitimizálja" az eddigi, az 1996-os bizottsági közlemény[60] szerinti gyakorlatot. E szerint mentesülnek az előzetes bejelentési kötelezettség alól azok a csekély összegű (*de minimis*) támogatások, melyek összege egy vállalkozás vonatkozásában 3 év alatt nem érik el a 100.000 eurót (kb. 26 millió forint). E szabály nem érinti a vállalkozás azon lehetőségét, hogy más – *de minimis* támogatásnak nem minősülő – jóváhagyott támogatási programból támogatáshoz jusson. A *de minimis* támogatások legfőbb előnye így abban rejlik, hogy más közösségi szabályok szerint egyébként nem támogatható célokra (pl. működési támogatás) és bármekkora (akár 100 %-os) mértékben nyújtható támogatás.

A *de minimis* szabály hatálya az exporttámogatásokra, illetve a közlekedési, szállítási tevékenységet végző vállalkozásokra, a mezőgazdaságra és a halászatra, valamint az ESZAK szerződés hatálya alá tartozó területekre nem terjed ki.

A ***kis- és középvállalkozásoknak nyújtott támogatásokról*** szóló csoportmentességi rendelet szerint a tagállamok mentesülnek a támogatási programok és az egyedi támogatások előzetes bejelentési kötelezettsége alól beruházási támogatások, a kis- és középvállalkozásoknak nyújtott tanácsadási tevékenység támogatása, valamint e vállalatok vásárokon és kiállításokon való megjelenésének támogatása esetén, az alábbi feltételekkel.

- *Beruházások támogatása*

	Kisvállalkozások	**Középvállalkozások**
Általában	15 %	7,5 %
87 (3)(a) régióban[61][62]	regionális támogatási térkép szerinti mérték +15 százalékpont, de max. 65%.	regionális támogatási térkép szerinti mérték + 15 százalékpont, de max. 65%.
87 (3)(c) régióban[63]	regionális támogatási térkép szerinti mérték +10 százalékpont, de max. 30%.	regionális támogatási térkép szerinti mérték +10 százalékpont, de max. 30%.

- A tanácsadás, illetve e vállalatok kiállításokon, vásárokon való részvétele a költségek 50 százalékáig támogatható. A tanácsadási címszó alatt nem támogathatóak a kis- és középvállalkozások normál üzletmenetéhez tartozó (pl. rendszeres adótanácsadási) kiadások.
- A kiállításokon, vásárokon történő részvétel támogatása esetén csak az első megjelenéshez, képviseltetéshez kapcsolódó költségek finanszírozhatóak. (pl. Ha valamely vállalat egy évben részt vett a Hamburgi Nemzetközi Vásáron, akkor a cég következő évi kiutazása már nem támogatható.)
- A beruházások elszámolható költségeinek alapja lehet
  - a beruházási költség,

[60] Official Journal C 68, 1996.03.06.

[61] Ezek a régiók a közösségi szinten elmaradott régiókat jelölik, melyekben az egy főre jutó GDP nem éri el a közösség átlag 75%-át.

[62] Ultraperiférikus területeken (pl. Franciaország tengerentúli területei) a támogatási mérték 75%-ot érhet el.

[63] Ezek a régiók a nemzeti szinten elmaradott régiókat jelölik.

– a beruházás által létrehozott új munkahelyek 2 éves bérköltsége.

Beruházási költségként a tárgyi beruházások (telek, épület, gépek, berendezések), és az immateriális javak beszerzésének költségei (technológia-átruházás költségei) számolhatóak el.

- A munkabér, mint költségalap akkor vehető figyelembe, ha a munkahelyek a beruházás befejezését követő 3 éven belül létrejönnek, illetve ha a beruházás a munkahelyek számának nettó emelkedésével jár.
- A KKV-nak környezetvédelmi, foglalkoztatási, képzési és kutatás-fejlesztési célra nyújtott támogatások tekintetében az e célokra nyújtott támogatásokra vonatkozó szabályok az irányadók.
- Speciális szabályok vonatkoznak az acéliparra, a szénbányászatra, a hajóépítőiparra, a szintetikus száliparra, a gépjárműiparra, a szállításra. (lásd az 1. sz. mellékletben)
- Az előzetes bejelentési kötelezettség alóli mentesítés nem vonatkozik azokra az esetekre, amikor
  – a projekt elszámolható költsége a 25 millió eurót[64] eléri és a nyújtandó támogatás intenzitása az adott régióban megengedhető intenzitás 50 %-át eléri, vagy
  – a nyújtandó támogatás összege legalább 15 millió euró[65].

A ***képzési támogatásokról*** szóló csoportmentességi rendelet értelmében a tagállamok mentesülnek a támogatási programok és az egyedi támogatások előzetes bejelentési kötelezettsége alól a következő esetben.

- A szakképzés a dolgozó jelenlegi vagy jövőbeni munkakörében közvetlenül alkalmazható tudás megszerzését célzó elméleti és gyakorlati oktatás, mely a vállalat speciális tevékenységéhez kapcsolódik. Az oktatás egy részét a dolgozó munkahelyén biztosítják. Más területeken és más vállalatoknál történő hasznosíthatósága korlátozott.
- Az általános képzés a dolgozó jelenlegi vagy jövőbeni munkakörében közvetlenül nem alkalmazható tudás megszerzését célzó elméleti és gyakorlati oktatás. A vállalat általános tevékenységéhez kapcsolódik, és olyan képesítés megszerzését célozza, amely más munkaterületen és más vállalatoknál széles körben felhasználható.
- Az egy képzési tervre nyújtandó támogatások támogatási intenzitása nem haladhatja meg az alábbi táblázatban felsorolt mértékeket.

	Szakképzés	**Általános képzés**
	25 %	50 %
87 (3)(a) régióban[66]	+10 %	+10 %
87 (3)(c) régióban[67]	+5 %	+5 %
kis- és középvállalkozások	+10 %	+20 %
hátrányos helyzetű emberek képzése	+10 %	+10 %

[64] 6,5 Mrd Ft

[65] 3,9 Mrd Ft

[66] Ezek a régiók a közösségi szinten elmaradott régiókat jelölik, melyekben az egy főre jutó GDP nem éri el a közösség átlag 75%-át.

[67] Ezek a régiók a nemzeti szinten elmaradott régiókat jelölik.

A fenti limitek túllépése több forrásból nyújtott támogatások halmozódása esetén sem lehetséges.[68]

- Amennyiben a képzés szakképzést és általános képzést is magába foglal, és e képzési részek egymástól nem elválaszthatóak, az esetben a szakképzésre irányadó támogatási limiteket kell alkalmazni.
- A támogatási összeg meghatározásakor figyelembe vehető elszámolható költségek:

  (1) az oktatók személyes költségei,
  (2) az oktatók és a képzésben részesülők utazási költségei,
  (3) egyéb költségek (kiadványok, segédeszközök, stb.)
  (4) a használati eszközök és felszerelések értékcsökkenése, de kizárólag azok képzésre használt mértékig,
  (5) a képzéshez nyújtott szaktanácsadói munka költségei,
  (6) a képzésben részesülők személyes költségei, de maximum az előző pontokban felsorolt elszámolható költségek (1-5) összegéig.

- Az előzetes bejelentési kötelezettség alóli mentesítés nem vonatkozik azokra az esetekre, amikor az egy képzési projektre nyújtandó támogatás összege az 1.000.000 eurót[69] meghaladja.

[68] A tengeri-szállítási ágazatban a fentiektől eltérően a költségek 100 %-a térítheto meg.
[69] 260 millió Ft

Hargita Eszter

A NEMZETI BÍRÓSÁGOK ÉS A BIZOTTSÁG EGYÜTTMŰKÖDÉSE AZ EURÓPAI UNIÓBAN AZ ÁLLAMI TÁMOGATÁS TERÜLETÉN

A Római Szerződés (RSZ) 87. cikke tartalmazza az állami támogatásokra vonatkozó anyagi jogi szabályokat, köztük a támogatásnyújtás tilalmának alapelvét. A 88. cikk fekteti le a nemzeti támogatások közösségi felügyeletének biztosítását célzó eljárási szabályokat. A 88. cikk (1) bekezdése rendelkezik a létező támogatások, a 88. cikk (3) bekezdése a létező és az új támogatások kezeléséről.

Az Európai Közösségben támogatások ellenőrzése a bejelentési eljárással történik, amit a 88. cikk (3) bekezdése ír elő a tagállamok számára (*"A Bizottságot bármilyen támogatás nyújtására vagy megváltoztatására vonatkozó tervről értesíteni kell, kellő időben ahhoz, hogy észrevételeket tudjon tenni."*). A tagállamoknak be kell jelenteniük a Bizottságnak minden támogatás nyújtásával kapcsolatos tervet és a már jóváhagyott támogatási tervek megváltoztatását. Ez vonatkozik a Római Szerződés értelmében automatikus mentesítésben részesülő támogatásokra is, mert a Bizottságnak ellenőriznie kell, hogy a tervezett támogatás megfelel-e az előírt feltételeknek. (A bejelentési kötelezettség alóli kivételt a csoportmentességi rendeletek (lásd előbb) hatálya alá tartozó támogatások jelentik.)

A bejelentést követően a tervezett támogatást a Bizottságnak meg kell vizsgálnia. A RSZ 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondata értelmében a vizsgált időszakban nemcsak a Bizottságra, hanem a tagállamokra is hárul olyan kötelezettség, amelyet figyelembe kell venniük: *"Az érintett tagállam a szándékában álló intézkedést [értsd: állami támogatás nyújtását] nem hajthatja végre a Bizottság végleges határozatának meghozatala előtt."* Az Európai Közösségek Bírósága kimondta azt, hogy a RSZ utóbb idézett mondata közvetlen hatályos, ami azt jelenti, hogy nemzeti bíróságok előtt lehet rá hivatkozni, és kérni, hogy a nemzeti bíróság ítéletét a közösségi jogra és a közösségi jog alapján értelmezett nemzeti jogra alapítsa.

A közösségi versenypolitika végrehajtásáért és a közösségi érdekeknek megfelelő továbbfejlesztéséért a Bizottság felelős. A Bizottságnak meg kell vizsgálnia minden olyan esetet, amely a 87 cikk (1) bekezdésének hatálya alá esik, annak érdekében, hogy megítélje az adott támogatás közös piaccal való összeegyeztethetőségét. A nemzeti bíróságoknak "csak" azt kell biztosítaniuk, hogy a tagállamok betartsák a rájuk vonatkozó eljárási szabályokat.

A Bizottság 1995-ben megjelent közleménye (*Notice on cooperation between national courts and the Commission in the State aid field - OJ C 312, 23.11.1995. p.7*) a Római Szerződés 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának közvetlen hatálya alapján a nemzeti bíróságok és a Bizottság közötti együttműködését részletezi az állami támogatás területén, az alábbiak szerint:

Az RSZ 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának közvetlen hatálya vonatkozik a be nem jelentett támogatásokra és a bejelentett állami támogatások közül azokra, amelyek esetében a Bizottság még nem hozott végleges döntést. A nemzeti bíróságnak a 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatának végrehajtása érdekében meg kell ragadnia minden eszközt és jogorvoslati módot, valamint alkalmaznia kell a nemzeti jogszabályok releváns rendelkezésit és a közösségi jogot is. A nemzeti bíróság átmeneti jogorvoslatról dönthet, például elrendelheti az illegálisan kifizetett pénz visszafizetését vagy a támogatás leállítását, valamint dönthet az érdekeikben sértett felek kártérítéséről. A 88. cikk (3) bekezdése alkalmazása során a nemzeti bíróságoknak két kérdésről kell dönteniük: első, hogy a tervezett intézkedés tartalmaz-e új vagy már létező állami támogatást a 87. cikk (1) bekezdése értelmében; második, hogy az adott intézkedést bejelentették-e a Bizottságnál (egyedi támogatásként vagy támogatási

program formájában), és ha a bejelentés megtörtént, akkor a Bizottságnak volt-e elegendő ideje[70] a döntés meghozatalára.

A nemzeti bíróság döntése meghozatalában a közösségi jogra, az Európai Bíróságnak és az Elsőfokú Bíróságnak az esetjogára és a Bizottság döntéseire támaszkodhat. A 87 cikk (1) bekezdésének alkalmazása során a nemzeti bíróság előzetes döntést[71] kérhet az Európai Bíróságtól, és igénybe veheti a Bizottság segítségét is. A Bizottság a nemzeti bíróság rendelkezésére bocsáthat adatokat, statisztikákat, piaci tanulmányokat és gazdasági elemzéseket, valamint információkat nyújthat a függőben lévő esetek eljárásának állásáról. Válaszában a Bizottság nem mehet bele az egyedi esetek részleteibe, és nem dönthet a támogatás kompatibilitásáról. A Bizottság válasza nem kötelező a nemzeti bíróságra nézve.

Az egyének és a vállalatok a 88. cikk (3) bekezdése utolsó mondatára való hivatkozás során ugyanolyan feltétellel alkalmazhatnak minden eljárási szabályt és vehetnek igénybe minden jogorvoslati módot, ahogy azok a nemzeti jogszabályok megsértése esetén rendelkezésükre állnak.

Az egyének és a vállalatok számára előnyökkel jár, hogy a nemzeti bíróságok alkalmazzák a közösségi versenyjogot, mert a Bizottság nem ítélhetne meg kártérítést a 88. cikk (3) bekezdése megsértése esetén. A nemzeti bíróságok előtt lehetőség van arra is, hogy a közösségi jog alapján benyújtott panaszt kombinálják a nemzeti jog alapján benyújtott panasszal. Emellett a nemzeti bíróságok ítélhetnek a perköltségekről is.

Összefoglalva elmondható, hogy a nemzeti bíróságok feladata, hogy védjék az egyének és vállalatok jogait abban az esetben, ha az állami támogatást a Bizottság végleges határozata előtt nyújtják. A tervezett intézkedés közös piaccal való összeegyeztethetőségéről azonban csak a Bizottság dönthet, és a Bizottság döntése ellen az Európai Közösségek Bíróságánál lehet fellebbezni. Ugyanez az Európai Bíróság jár el a Bizottság döntésének be nem tartása esetén is a tagállammal szemben.

[70] A támogatási programok esetében két hónap tekinthető "elegendő időnek". Egyedi támogatási esetekben a Bizottság önkéntesen 30 munkanapra csökkentheti a döntési időt, az ún. gyorsított eljárás keretében 20 munkanapra. A fenti idők akkor kezdődnek, amikor a Bizottság úgy gondolja, hogy döntéshez szükséges információk rendelkezésére állnak.

[71] A Római Szerződés alapján a közösségi jog végrehajtásáért a tagállamok bíróságai is felelősek, ami magába rejti azt a veszélyt, hogy az egyes tagállamokban nem értelmezik és alkalmazzák egységesen a közösségi szabályokat. Ez akadályozná a közös piac megfelelő működését. Ennek elkerülésére a Szerződés 234. cikke alapján a tagállamok bíróságai beszerezhetik a Bíróság döntését a közösségi joggal kapcsolatos kérdéseiket illetően.

Jakab Erika

A TRANSZPARENCIA IRÁNYELV ÉS MÓDOSÍTÁSAI

A 80-as évek kezdetére az Európai Bizottság fokozatosan felismerte, hogy az állami cégeknek jelentős szerepük van a tagállamok nemzetgazdaságában. A Római Szerződés semleges a tekintetben, hogy egy adott vállalat állami vagy magántulajdonban van, tehát a közösségi jogszabályokat mindkét esetben azonos módon kell alkalmazni. Az állami támogatások állami cégekre való alkalmazását ugyanakkor megnehezítette az állami szervek és állami cégek közötti pénzügyi kapcsolatok komplexitása. Ebből következően szükségessé vált ezeknek a kapcsolatoknak az átláthatóvá, transzparenssé tétele. Az 1980-ban közzétett 80/723. számú bizottsági döntés (továbbiakban: transzparencia irányelv)[72] ezt célozta meg.

Az irányelv a tagállamok felé olyan ex post bejelentési kötelezettséget írt elő, amelyből pontosan meghatározható az állami szervek által állami cégeknek közvetlenül illetve közvetve - állami vállalatokon illetve pénzügyi intézeteken keresztül - juttatott pénzügyi források összege és e pénzügyi források felhasználása. Az irányelv definiálja az állami szerv és állami vállalat fogalmát. Ennek értelmében állami szervnek minősülnek a központi, regionális és helyi hatóságok, állami vállalatnak pedig mindazon vállalkozások, melyek felett az állami szervek közvetlenül illetve közvetetten domináns befolyással[73] bírnak.

A transzparencia irányelvet eddig háromszor módosították, 1985-ben, 1993-ban és 2000-ben. 1985-ben az irányelv hatáskörét kiterjesztették olyan szektorokban működő vállalatokra, melyekre az eredeti irányelv alkalmazása nem vonatkozott, így a vízügyi, energia (beleértve nukleáris energia), posta és telekommunikáció területén tevékenykedő állami vállalatokra és az állami tulajdonú hitelintézetekre. 1993-ban pedig, a bejelentési kötelezettség sorozatos elmulasztása és más visszaélések miatt, a bejelentési kötelezettség eljárásmódját szigorították a Bizottság részére átnyújtandó adatok pontos meghatározásával. Ugyanakkor, tekintve, hogy a Közösség részéről csak azok a támogatások adhatnak érdeklődésre számot, amelyek a tagállamok közötti kereskedelmet érdemileg befolyásolhatják, a szigorított eljárási kötelezettséget csak a 250 millió ECU[74] évi bevételt meghaladó, feldolgozóiparban működő vállalatokra terjesztették ki, hiszen a Bizottság felmérése szerint a versenytorzító hatás legerősebben ezeknek a vállalatoknak nyújtott támogatásnál jelentkezett.

1999-ben a Bizottság újabb módosítási javaslattal állt elő. Ezúttal a közszolgálati feladatokat ellátó állami tulajdonú vállalatokat célozták meg, pontosabban azokat a vállalatokat, melyek mind állami monopóliumként, mind a versenyszférában tevékenykednek. Az irányelv 2000. júliusában lépett hatályba[75]. Az irányelv úgy rendelkezik, hogy a közszolgálati és a versenyszférába tartozó tevékenységet külön kell könyvelni a közszolgáltatás végzésével megbízott vállalatokon belül[76]. A Bizottság célja ezzel a módosítással az, hogy ezek a

[72] Commission Directive 1980/723/EEC EEC on the transparency of financial relations between Member States and public undertakings. 1980.06.25.

[73] Domináns befolyásnak az minősül az irányelv szerint, ha az állam közvetetten vagy közvetlenül a) a vállalkozás jegyzett tőkéjének többségi tulajdonosa; b) a részvényekhez tartozó szavazati jogok többségét ellenőrzi, c) a vállalat adminisztratív, irányító illetve felügyeleti testületei tagjainak több mint a felét az állam nevezheti ki.

[74] Kb. 62,5 milliárd forint.

[75] Commission Directive 2000/52 amending Directive 1980/723/EEC on the transparency of financial relations between Member States and public undertakings. 2000. 07.26

[76] A kötelezettség nem terjed ki tagállamok közti kereskedelmet nem érintő tevékenységet folytató vállalatokra, a jegybankokra, az olyan állami tulajdonú pénzintézetekre, melyekben az állam piaci feltételek mellett helyez letétbe közpénzeket valamint azokra az állami vállalatokra, melyeknek az adott állami támogatás igénybevételét megelőző két évben a bevételük nem haladta meg a 40 millió eurót (állami hitelintézetek esetében az mérleg nem haladja meg a 800 millió eurót).

vállalatok a közszolgálati tevékenységük ellátására folyósított állami támogatást ne tudják a versenyszférába tartozó tevékenységeik finanszírozására fordítani.

A direktívával kapcsolatosan felmerülő legfontosabb kérdés az, hogy milyen kritériumok alapján lehet meghatározni, hogy pontosan mi számít közszolgálati tevékenységnek, és mi tartozik a versenyszférába. Ez a probléma leginkább a közszolgálati műsorszórók esetében jelentkezik. Az irányelv úgy rendelkezik, hogy a közszolgálati tevékenység körbehatárolása az Amszterdami Szerződés 32. protokolljának megfelelően, tagállami illetve regionális hatáskörbe tartozik.